

El IRIS

Semanari d'informació i cultura

12 DE NOVEMBRE DE 2021 · CIUTADELLA DE MENORCA

N. 3.998 · PREU: 2,75€

No es limitarà l'arribada
de vaixells per Sant Joan

Pàg. 9

Què pots fer tu per
aturar el canvi climàtic?

Pàgs. 14 i 15

Entrevista a Toni Aguiló:
"S'han de fer actuacions
al barranc d'Algendar"

Pàgs. 18 i 19

Com de sostenible
és Menorca?

AUTOBUSOS

TELÈFONS D'INTERÈS

EMERGÈNCIES.....	112
POLICIA LOCAL	971 38 07 87
BOMBERS	971 38 08 09
AJUNTAMENT CIUTADELLA.....	971 38 10 50
POLICIA	971 38 10 95
CREU ROJA.....	971 38 19 93
URGÈNCIES CANAL SALAT	971 48 01 12
TAXIS	971 48 22 22

FARMÀCIES

DIJOUS 11	MOLL
	C/ EIVISSA, 50
DIVENDRES 12	LÓPEZ-FONT
	C/ JERÒNIA ALZINA, 5
DISSABTE 13	CASTANY
	C/ TRES ALQUERIES, 6
DIUMENGE 14	MARCH BALLE
	PLAÇA JAUME II, 5
DILLUNS 15	CAVALLER
	PLAÇA CATEDRAL, 7
DIMARTS 16	LÓPEZ-FONT
	C/ JERÒNIA ALZINA, 5
DIMECRES 17	PLAÇA NOVA
	PLAÇA NOVA, 2
DIJOUS 18	OLEO
	PL. FEDERICO PAREJA, 52

CIUTADELLA - MAÓ

SORTIDES DES DE PLAÇA DE LA PAU

DILLUNS A DIVENDRES			
CIUTADELLA		MAÓ	
06:30	13:30	06:45	14:20
07:15	14:30	07:15	15:20
07:45	15:30	07:45	16:00
08:15	16:30	08:15	17:00
08:45	17:30	08:45	18:00
09:15	18:30	09:15	19:00
09:45	19:30	10:00	20:00
10:30	20:30	11:15	21:00
11:30	21:30	12:00	22:15
12:30	22:30	13:20	23:00

DISSABTES			
CIUTADELLA		MAÓ	
08:00	16:00	08:00	16:00
10:00	18:00	10:00	18:00
11:30	20:00	11:30	20:00
13:30	21:30	13:30	21:30

DIUMENGES I FESTIUS			
CIUTADELLA		MAÓ	
08:00	17:30	08:00	
10:00	19:00	10:00	
11:30	20:15	11:30	
13:30	21:30	13:30	21:30

PLATGES

TORRES ALLÉS AUTOCARES

SORTIDES DES DE CIUTADELLA (PLAÇA DES PINS)

61: CALAN BLANES - DELFINES - CALAN FORCAT

07:00	13:00	18:00
08:00	15:00	20:00
10:00	17:00	

64: SA CALETA - CALA BLANCA - SANTANDRIA

08:00*	12:00*	16:00*
09:00*	15:00*	19:00*

65: SA CALETA - CALAN BOSCH - SON XORIGUER

08:00	12:00	16:00
09:00	15:00	19:00

*PER CALAN BOSCH // THROUGH CALAN BOSCH NO DOMINGOS / NOT RUN ON SUNDAYS

BALEARIA*

HORARIS BALEARIA

BALEARIA*

HORARIS DE L'1 AL 30 DE NOVEMBRE

CIUTADELLA-ALCÚDIA

10,00 h Martín i Soler (Dilluns a dissabte)
 12,00 h Jaume III (1 nov)
 16,00 Jaume III (Dilluns, divendres i diumenge)
 20,00 h Jaume III (Diari)

ALCÚDIA-CIUTADELLA

04,30 h Martin i Soler (Dilluns a dissabte)
 09,00 h Jaume III (Dilluns a dissabte)
 12,00 h (Diumenge)
 14,00 h Jaume III (1 nov)
 16,00 h Jaume III (Dilluns i divendres)
 18,00 h Jaume III (1 nov)
 18,00 h Jaume III (Diumenge)

CIUTADELLA-BARCELONA

10,00 h Abel Matutes (Dilluns a dissabte)

BARCELONA-CIUTADELLA

22,00 h Abel Matutes (Diari excepte dissabtes)

Núm. 3.998. Any LXXVIII.

D. L.: ME 54-1958.

Director: Bep Al·lès

Gerent: Silve Pons

Maquetació: Marc Torner

Col·laboradors: Itziar Lecea, Joan Bosco Faner, Tomàs Orell, Eduard Riudavets, Carolina Torres, Antoni Liz, Mary Moro, Gustau Juan, Àlvaro Anglada, Ana Capó, Llorenç Allès, Toni Barber, Pau Gener, Jordi Sans, Joan Pons, Raymonde Calbo i Marta Seguí.

 Setmanari El Iris @setmanari

C/ Mallorca, 25, baixos

07760 Ciutadella de Menorca

Redacció i Publicitat:

Tel. : 971 38 29 20

eliris-digital@infotelecom.es

www.eliris.cat

Difusió controlada per

Membre de:

Amb el suport de:

Consell Insular
de Menorca

Menorca com a marca

Aquesta ha estat una gran setmana per Menorca, i no ho deim en el sentit climatològic, evidentment.

Els formatgers menorquins han tornat a veure recompensada la seva feina a una fira internacional. En aquesta ocasió han estat els premis World Cheese Awards que s'han lliurat al marc de la fira més important a nivell mundial del sector formatger celebrada a Astúries. Son Piris, Son Sivineta o Son Mercer, entre d'altres, són alguns dels guardonats amb senyals medalles reconeixedores del bon saber fer dels nostres productors locals. També hem conegut que la mel Dolçamar, del productor ciutadellenc Antoni Anglada Comella ha estat elegida, per quart any consecutiu, la millor mel de flors de l'estat espanyol. El jurat ha premiat l'esforç d'una feina constant i el treballar en un entorn únic com és el paisatge de la nostra estimada Menorca. I per arrodonir la setmana, s'ha fet públic que el premi anual que atorga l'editorial Proa ha estat per a l'escriptora Maite Salord amb la novel·la "El país de l'altra riba", que narra la història d'un grup d'exiliats a Algèria durant la Segona Guerra Mundial.

Idò sí, els World Cheese Award, el premi a millor mel multifloral d'Espanya i el premi Proa són un molt bon exemple del valor del "producte local" que tant reivindicam des d'aquestes pàgines cada setmana. Producte agroalimentari, producció artística i cultural, comerç de proximitat, els nostres músics, la premsa local...Menorca s'ha de reivindicar com a bressol de grans productors, com a marca d'excel·lència, com a entorn idíl·lic per emprenedors, com a seu de coneixement. Marques com Menorca Pulsar o Premi Born han de ser presents a les campanyes de promoció. Tots aquests valors (i molts més) que tenim també s'han de vendre a l'exterior, també ens ajudaran a desestacionalitzar i també ens ajudaran a atreure un turisme diferent. Aquesta setmana ha quedat demostrat una vegada més que la producció local té prou nivell per representar Menorca de cara a l'exterior.

Unidad de GINECOLOGÍA y OBSTETRICIA

En nuestra unidad, ahora también te ofrecemos:

- Vacuna tetravalente para la prevención del cáncer del cuello de útero y lesiones genitales asociadas
- Ecografías 3D y 4D

Cuidamos siempre de ti

Dr. Pedro Suárez Lénus
Dra. Mireya Di Flaviano

CONSULTA CITA PREVIA Y URGENCIAS 24H.

971480505 • 971481500

Ginica Juaneda Menorca
cuida de ti

RedAsistencialJuaneda

www.redasistencialjuaneda.com

Com de sostenible és Menorca?

TEXT: ITZIAR LECEA / FOTOS: ITZIAR LECEA/BEP AL·LÈS

Sostenibilitat és la paraula de moda. Lligada a Menorca des que es va declarar Reserva de Biosfera, el camí sostenible, aquell que cerca l'equilibri entre el desenvolupament humà i la preservació del nostre planeta, és ara en boca de tothom. També d'aquells territoris que ara comencen a veure els beneficis d'un creixement adaptat a la realitat de cada entorn, tant a nivell mediambiental com social. Però, és realment sostenible la nostra illa?

Quatre illes, quatre realitats

L'Obsam ha participat recentment en un estudi que s'ha realitzat de forma conjunta amb tres illes més: Eivissa, Lanzarote i Fuerteventura. Aquest estudi vol mostrar, precisament, la resposta a la pregunta de si Menorca és o no sostenible, comparant la nostra illa amb la resta de les que entren a dintre de l'estudi. Per aconseguir-ho, les entitats que han elaborat aquest informe han marcat una

sèrie d'indicadors que poden ajudar a definir el nivell de sostenibilitat global d'un territori. A més, s'agafen com a referència els Objectius de Desenvolupament Sostenible, marcats per les Nacions Unides.

Els indicadors bàsics

L'estudi dels indicadors a Menorca, Eivissa, Lanzarote i Fuerteventura s'ha fet d'acord amb dades recopilades durant 20 anys, de manera que no s'ha fet una fotografia d'un moment concret en el temps de la situació de cada una; si no una evolució continua durant les dues darreres dècades. La gran majoria de dades han estat extretes de l'IBESTAT (Institut d'Estadística de les Illes Balears) i l'ISTAC (Instituto Canario de Estadística). Dintre de l'estudi es marquen fins a 7 blocs d'indicadors principals, que després es desenvolupen i comparen en 98 indicadors específics. Són: la població, l'economia i treball, societat, territori i biodiversitat, mobilitat, turisme i vectors ambientals.

Població:

Menorca, creixement pausat

De la comparativa de les quatre illes, Menorca és la que presenta un creixement més pausat durant les dues darreres dècades, amb un 1,3% anual. A l'altre extrem hi ha Fuerteventura, que ha passat de ser l'illa menys poblada a la que més població acull actualment: 152.000 persones. El que sí s'ha observat a les quatre illes per igual és l'envelliment de la població. A principis dels anys 90, la piràmide demogràfica mostrava com el gruix de població era menor de 50 anys. Mentre que les dades de 2019 mostren com la densitat de població per franges d'edat s'ha homogeneïtzat, essent el grup més nombrós el d'entre 40-70 anys.

Pel que fa a la densitat de població, Eivissa és la que surt més mal parada. Dintre del seu territori és la que acull a més habitants per kilòmetre quadrat.

Economia i treball:

sense noves empreses però amb una bona renda per càpita

Dels indicadors d'economia i treball, destaca un fet: Menorca és l'única illa que després de la crisi de 2008, no ha incrementat el nombre d'empreses damunt del seu territori. Per contar, i amb un pes important del turisme damunt l'economia a les 4 illes, Menorca és la que presenta un equilibri més gran entre els sectors primari, secundari i terciari. És la que té, en proporció, més empreses manufactureres (un 8%) i empreses dedicades al sector primari (un 4%). El sector de la construcció, que té un pes més rellevant a les dues illes Balears, representa a Menorca un 13% de l'economia local, només superada per la xifra d'Eivissa, on n'és el 14%.

Un altre indicador econòmic rellevant és la renda per càpita. En aquest aspecte, Balears supera en un 25% a la renda de les dues illes canàries. A més, destaca que d'entre els 10 municipis amb major renda per càpita del conjunt de les 4 illes, 7 siguin menorquins, quedant Ciutadella en la posició nombre 11 del rànquing, amb una renda mitjana per persona de 11.343€. Encapçala aquesta llista Es Migjorn Gran, amb una renda de 13.561€.

Societat:

població envellida, però millor atesa

Menorca és capdavantera quant a població envellida. També ho és, però en atenció a la dependència. La taxa de dependència, que mesura la quantitat de persones en actiu que han de dur el pes econòmic de les persones que ja no poden treballar, és a la nostra illa del 47%. Mentre que la mitjana a la resta d'illes és del 36%.

Pel que fa a la sanitat, totes les illes presenten indicadors semblants, tenint Menorca poc més de 15 llits per cada 10.000 habitants.

Una dada que crida l'atenció és que Menorca és l'illa on més ha pujat l'índex de violència de gènere, especialment en els tres darrers anys de l'estudi (de 2017 a 2019). Malgrat tot, és el territori on aquesta dada es manté més estable en el temps, i també més baixa, si es compara amb Eivissa, Lanzarote i Fuerteventura.

Territori i cultiu ecològic

Pel que fa als indicadors de territori, Menorca destaca com a l'illa on més terreny de cultiu es destina per a producció ecològica, amb gairebé unes 46.000 hectàrees.

A més, ha anat creixent des de l'any 2000. És també l'illa que manté més territori no urbanitzable, amb un 93,8%.

Mobilitat, l'assignatura pendent

La mobilitat presenta uns indicadors bastants similars a les 4 illes, i evidencia la necessitat de millorar el transport urbà, a causa de l'alt ús dels vehicles privats. S'ha de tenir en compte que el transport és un dels principals emissors de gasos d'efecte hivernacle, i on les administracions més estan treballant per reduir la petjada de carboni.

Turisme, més contingut

Menorca és, de les 4, l'illa que manco places turístiques ofereix: 20.237, front les 32.116 d'Eivissa. L'impacte econòmic del turisme, que es mesura en la despesa diària mitjana per turista, volta el 17% a Balears, mentre que arriba fins al 20% a les illes canàries. Cal apuntar que, des de 2011 es va notar la lenta recuperació de la crisi, amb un augment de la despesa mitjana.

Vectors ambientals, cap a les energies renovables

Un dels indicadors més interessants dintre d'aquest bloc és el de la producció d'energies renovables. En aquest aspecte, tant Lanzarote com Fuerteventura van al capdavant, amb 33.425 i 40.748 kilowatts de potència provinents d'energia renovable, respectivament. Mentre que Eivissa registra 0 kilowatts, Menorca queda enfora de les illes canàries, amb una producció de 8.300 kilowatts. Per contra, Menorca és l'illa que menys emissions de CO2 aporta a l'atmosfera, en valors absoluts.

Menorca també és capdavantera en un altre dels indicadors ambientals com és la recollida selectiva de residus, que arriba gairebé al 20% dels fems generats.

Per davall queden el 17% d'Eivissa i el 10% tant de Lanzarote com Fuerteventura.

Som sostenibles?

Si bé hi ha algunes dades que posicionen Menorca per damunt de les altres 3 illes estudiades, si les posam en el context dels compromisos pel 2030 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible, encara tenim molt camí per fer.

LES ILLES

MENORCA

IBIZA

LANZAROTE

FUERTEVENTURA

TALAIOT ESTUDIOS

PRODUCTORA AUDIOVISUAL SOSTENIBLE

Talaïot Estudios es posiciona com la primera productora audiovisual de les Illes Balears que treballa amb una estratègia enfocada a la sostenibilitat.

El nostre objectiu és produir contingut audiovisual d'alta qualitat a la vegada que contribuïm a millorar el nostre entorn i societat.

VÍDEO MARKETING | FOTOGRAFIA | REPORTATGE | DOCUMENTALS

WWW.TALAIOTESTUDIOS.COM

contactu@talaïotestudios.com | [@talaïotestudios](https://www.instagram.com/talaïotestudios) | +34 617 256 522 - 434 627 312 935

BALEARIA

Tendamos puentes entre nuestras Islas.

Especial Puentes
TU ISLA VECINA

35€ Desde

RESIDENTE, persona y trayecto.
Servicios diarios entre islas.

#ViajaComoEres

L'Ajuntament organitza diverses activitats per analitzar la violència contra les dones

Les dues primeres xerrades tindran lloc els dies 13 i 19 de novembre al Palau Saura

TEXT: BEP AL·LÈS / FOTOS: AJ. CIUTADELLA

El Servei d'Igualtat de l'Ajuntament de Ciutadella ha preparat diverses activitats en el mes en què es commemora (el 25 de novembre) el Dia Internacional de l'Eliminació de la Violència cap a les Dones. Durant aquest mes, es teixiran aliances amb altres entitats que treballen en aquest camp, per tal de donar més força a un missatge que avui dia és encara necessari, i que s'ha de fer sentir per tots els indrets.

La primera activitat organitzada tindrà lloc el dia 13 de novembre, a les 19.00 hores al Palau Saura. De la mà de Va de Cultura s'ha organitzat un col·loqui amb entitats locals per conèixer més de prop les seves activitats. Per a participar, es necessita inscripció prèvia al correu electrònic areaeducacio@ajciutadella.org.

El 19 de novembre, també a les 19.00 hores i al Palau Saura, es realitzarà una xerrada per parlar de les violències masclistes que no es veuen, de tot allò que s'invisibilitza en relació amb aquest tema. La xerrada anirà a càrrec de Silvana Rodríguez, advocada del Centre Assessor de la Dona, i d'Aina Molina, agent d'igualtat i experta en prostitució i tracta. Es necessita també inscripció prèvia al correu electrònic areaeducacio@ajciutadella.org per a assistir.

TOT UN MES PER REIVINDICAR LA VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES!

25 de NOVEMBRE

ACTIVITATS

TERTÚLIA, LLUITES DE KMO. 13NOV - 19 h ESPAI CAN SAURA
LA REALITAT DE LES LLUITES LOCALS

TERTÚLIA, VIOLÈNCIES MASCLISTES 19NOV - 19.30 h ESPAI CAN SAURA
KEPDEM DE TOT ALLÒ QUE INVISIBILITZEN

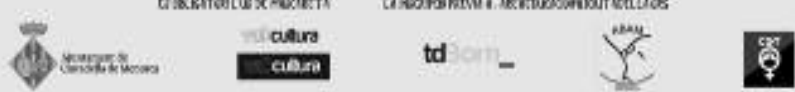
CONCENTRACIÓ 25NOV - 18 h PLÇA DES BORN
CONVINC LA COST

MONÒLEG FEMINISTA OYE POLO 27NOV - 20.30h CINEMES CANAL SALAT
UN TAC DE MAMMAR AMPD AMN POLO I OYE ZHERMAN

OBRA TEATRAL, ESTIGMES 5DES - 19.30 h TEATRE DES BORN
TRENQUEM TABUS SOBRE LA INFERTILITAT

Teixirem aliances

COL·LABORATORI L'ÓC DE MASCLETÀ LA INICIATIVA PRÈVIA AL RECENTRACIÓ D'ACTIVITATS

SR GRUP Setmanaris i Revistes s.

El principal grup de premsa local de Menorca
Amb capçaleres iniciades al 1913

IRIS **IRIS.cat** *Productes de Menorca.com*

D FERRERIES **D FERRERIES**

Si vols estar informat del que passa a Menorca, tant en paper com en digital. Segueix les nostres publicacions.

ExpoCONFORT **DISTRIBUIDOR OFICIAL FLEX**

C/ Comerciants i Botiguers, 23 - Tel: 971 487 751 - Ciutadella

www.expoconfort.es / expoconfort@hotmail.com

Es Chic
 & Miquel Calent
 RESTAURANT
 ES MIGJORN GRAN

C/MAJOR, 71 ☎ 971 19 96 85

QUESO ARTESANO
SONPIRIS

**OTELL
 mahon**
 RESTAURANT

A SON PIRIS feim feina
 per donar un bon formatge

Cami d'Alpara s/n - 07760 Ciutadella de Menorca
 Tel.: 971 48 92 16 - 616 11 89 44

Vintage
 travel

**Buscamos Casas
 de Veraneo**

(Casas rurales o cerca del mar
 en zonas tranquilas, de interés
 cultural, local y tradicional)

Somos un tour operador británico y
 buscamos casas de alquiler para vacaciones.
 Es imprescindible que las casas sean
 individuales, de calidad y que tengan
 piscina privada

Contacto: Tracey Boocock
 Tel: 687 738 036
tracey@vintagetravel.co.uk
www.vintagetravel.co.uk

El Govern haurà de fer una proposta d'OSP entre Ciutadella i Alcúdia abans de l'estiu de 2022 a proposta de Més per Menorca

El Parlament ha rebutjat la proposta per limitar l'arribada de vaixells i passatgers per la setmana de Sant Joan

TEXT: BEP AL·LÈS FOTOS: EL IRIS

Actualment, les freqüències i els horaris dels trajectes entre Menorca i Mallorca durant l'hivern responen a interessos únicament comercials, sense tenir en compte les necessitats dels residents, però, en canvi, en determinats moments de l'any -com ara durant la setmana de Sant Joan-, es programen una gran quantitat de freqüències i amb tarifes molt barates.

Per aquest motiu, Més per Menorca havia presentat al ple del Parlament una proposició no de llei que demanava, per un costat, establir l'obligació de servei públic (OSP) en la línia marítima entre Ciutadella i Alcúdia, amb una tarifa màxima de 40 euros per persona i trajecte - 10 euros una vegada aplicat el descompte del 75% -, tot permetent establir uns horaris adequats i fer extensible el descompte de resident al vehicle; i per l'altre costat, limitar l'arribada d'embarcacions i passatges al port de Ciutadella des de Mallorca les setmanes de l'any amb més trànsit de passatgers, inclòs Sant Joan.

Com a conseqüència de la iniciativa de Més per Menorca el Govern haurà d'establir, abans de dia 31 de març de 2022, les condicions de continuïtat, regularitat, freqüència, preu i capacitat de l'oferta comercial del transport marítim regular necessàries per a garantir un servei suficient en la ruta marítima entre els ports de Ciutadella i Alcúdia. A partir d'aquí, el Govern haurà de formular, abans de l'1 de juny de 2022, una proposta d'obligació de servei públic - OSP - entre ambdós ports i presentar-la davant de la Comissió Europea. Finalment, s'ha aprovat que

les freqüències en les esmentades línies prevegin almenys, per tots els dies de la setmana, un servei abans de les 8:00 h en la ruta Ciutadella-Alcúdia i un servei a partir de les 18:00 h en la ruta Alcúdia-Ciutadella.

En canvi, el Parlament ha rebutjat la proposta dels menorquinistes de limitar l'arribada de vaixells i passatgers durant les setmanes més concorregudes de l'any i, especialment durant les festes de Sant Joan, tal com havia demanat l'Ajuntament de Ciutadella. Una altra proposta dels menorquinistes que no ha rebut el suport de la Cambra és que l'OSP prevegi una tarifa màxima de 40 euros per persona i trajecte, a la que caldria aplicar-li el descompte de

resident.

Segons el portaveu dels menorquinistes, Josep Castells, "l'important és entendre que la ruta Ciutadella-Alcúdia és una alternativa real i pràctica de viatjar a Mallorca per part dels menorquins en general i dels ciutadellencs en particular. No podem menystenir aquesta línia amb l'excusa que ja hi ha transport aeri. Fa més de deu anys que el Govern hauria d'haver establert les condicions mínimes d'operació d'aquesta ruta. A partir d'ara, gràcies a la iniciativa de Més per Menorca, finalment el Govern haurà de fer-ho".

Plats de Casa

Menú setmanal

Dinars saludables i equilibrats

5 primers + 5 segons

42,00 €

**UN PRODUCTE IDEAL PER GENT QUE VIU SOLA
O SI TENS GENT MAJOR AL TEU CARREC.**

IVA inclòs. Servei casc urba Ciutadella. Menu renovat cada setmana. Reserva anticipada .

**Fes la teva comanda de dilluns a dijous i el diumenge o
dilluns t'ho entregam a ca teva.**

971 38 14 98 - Sor Agueda, 3 - Ciutadella de Menorca

89a reunió del Consell de Patrimoni Històric a Menorca

TEXT: BEP AL·LÈS FOTOS: CIME

La sala de Plens del Consell Insular de Menorca (Maó) acollirà, els dies 11 i 12 de novembre, la 89a reunió del Consell de Patrimoni Històric, organitzada pel Ministeri de Cultura i Esport amb la participació de representants de totes les comunitats autònomes. En aquesta trobada, que l'any passat va ser posposada per la crisi sanitària de la COVID 19, es donarà seguiment a l'estat de la candidatura menorquina a patrimoni mundial de la UNESCO el 2022 i s'avaluaran els projectes nacionals que hauran d'iniciar el procés per ser inscrites en aquesta llista.

El vicepresident i conseller de Cultura del Consell Insular de Menorca, Miquel Àngel Maria, agraeix aquest gest del Ministeri de Cultura i Esport: «La reunió del Consell celebrada telemàticament el novembre de l'any passat s'havia d'haver celebrat presencialment a Menorca, però al final va ser telemàtica per la pandèmia. Va ser llavors quan es va triar la candidatura de Menorca Talaiòtica per representar Espanya davant el Comitè de Patrimoni de la UNESCO el 2022. Ara que ja està decidit, la celebració del Consell de Patri-

moni a Menorca és una mostra clara de suport del Govern d'Espanya a la candidatura menorquina». Dins del programa del Consell està prevista una visita al Museu de Menorca, que compta amb una important col·lecció de peces úniques de la cultura talaiòtica.

Aquest mateix mes, el 26 de novembre, Menorca Talaiòtica viurà un altre moment decisiu a París amb la defensa de la candidatura davant del panell d'ICOMOS internacional, el grup d'experts encarregat de l'avaluació de les candidatures que es presenten davant de la UNESCO el 2022. El conseller Miquel Àngel Maria encapçalarà la comitiva menorquina. Tot aquest procés hauria de culminar el juliol de 2022, quan el Comitè de Patrimoni Mundial prengui la decisió definitiva sobre la inscripció de Menorca Talaiòtica a la Llista de patrimoni mundial.

El Consell de Patrimoni Històric

Espanya és un dels 193 estats que, fins avui, han ratificat la Convenció de patrimoni mundial de la UNESCO del 1972. Com a tal, una de les seves missions és proposar nous béns del seu territori perquè siguin inscrits a la Llista de patrimoni mundial. El Consell de Patrimoni Històric és l'òrgan encarregat de fer aquesta selecció a escala estatal després de rebre les diferents propostes de les comunitats autònomes.

Més de 35 assistents han participat en la II Jornada de Formació i Innovació per a mitjans de proximitat a les Illes Balears

Pepe Cerezo i Genís Roca, doctors i experts en comunicació van analitzar les tendències del periodisme per als mitjans de proximitat digitals

TEXT: BEP AL·LÈS / FOTOS: AMIC

Aquest passat dilluns es va celebrar a Mallorca, la II Jornada de Periodisme de Proximitat, organitzada per la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears, juntament amb la direcció executiva de l'AMIC Illes Balears. L'esdeveniment es va celebrar a la Sala d'actes de l'Arxiu del Regne de Mallorca i va comptar amb més de 35 assistents. Sota el títol "Aprentatges, noves eines tecnològiques i noves oportunitats per a modernitzar els mitjans de proximitat impresos i digitals en català", doctors i experts en mitjans d'informació de proximitat, van intercanviar experiències i presentar casos d'èxit.

L'acte va ser inaugurat per Beatriu Defior Barcons, directora general de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears. "Des de la Direcció General de Política Lingüística volem contribuir en aquestes jornades perquè el català serveixi com a instrument d'interpretació del món", i va agrair a l'Associació i als mitjans assistents per col·laborar en aquest fet.

Ramon Grau, president d'AMIC Illes Balears, també va adreçar unes paraules als assistents de l'acte. "L'associació té una força indiscutible: la premsa de proximitat, la qual té una riquesa basada en la diversitat i pluralitat. Els mitjans han d'informar a la gent d'un territori sobre el

qual els preocupa, adaptant-se als nous hàbits digitals".

La jornada es va iniciar amb la ponència de Genís Roca, especialista en processos de transformació empresarial, desenvolupament de negoci i cultura digital, i president de la Fundació. cat, va fer una anàlisi i visió de futur que han de conèixer els mitjans de proximitat. Roca considerarà que "pels mitjans digitals de proximitat és essencial treballar en: la mida, l'agilitat, construir la seva marca i crear un ecosistema d'aliances necessàries".

Per últim, Pepe Cerezo, consultor expert en estratègia i transformació digital d'empreses de comunicació va parlar d'"Els models de filiació: una alternativa per a la premsa local". "La membresia és un model de compromís entre mitjà i audiència, generant una comunitat a la qual ofereixo un servei, seguint els meus valors i missió", ha assenyalat.

Tauleta de Redacció

DOLÇAMAR, MILLOR MEL DE FLORS D'ESPANYA PER QUART ANY CONSECUTIU

La mel Dolçamar de l'apicultor ciutadellenc Antoni Anglada Comella, ha estat elegida per quart any consecutiu com a millor mel de flors de l'Estat espanyol, a l'aconseguir 90 punts, seguida de Meles JS, d'Eva Seijo Muras, a Pontevedra

amb 89 punts i el tercer lloc ha estat per la mel multifloral amb polen d'aloè vera d'Atalaya Bio, de Múrcia, amb 88 punts.

Dolçamar, de Menorca ha estat la millor mel de flors d'Espanya des de 2018 a 2021, on el jurat ha destacat la feina ben feta i especialment el treballar a un entorn únic com és l'illa de Menorca, que fan que la mel Dolçamar torni a ser premiada.

Antoni Anglada ha mostrat la seva satisfacció tot manifestant el seu agraïment a tots aquells que l'han ajudat al llarg dels anys que es dedica a l'apicultura. "Dolçamar és una mel de tots els menorquins que des de fa segles feim que la nostra illa i els seus productes siguin únics".

MAITE SALORD, PREMI PROA AMB LA NOVEL·LA "EL PAÍS DE L'ALTRA RIBA"

L'escriptora Maite Salord Ripoll (Ciutadella, 1965) ha estat la guanyadora del III Premi Proa amb la novel·la "El país de l'altra riba", que narra la història d'un grup de personatges exiliats a Algèria durant la Segona Guerra Mundial.

La novel·la arrenca el febrer del 1943 amb el naufragi del Junker 88, un avió alemany que venia de bombardejar la costa nord de l'Àfrica. Alguns dels seus tripulants aconseguiren sobreviure a l'accident gràcies a un grup de pescadors menorquins, i aquest episodi connecta amb l'Alfred i en Daniel Gold, un avi i el seu net jueus que s'instal·len a Alger fugint dels nazis i obren una petita sastreria. Allà establiran amistat amb Michel Bisset, un colon francès que regenta un dels restaurants més importants de la capital, el Café de París. La guerra d'Algèria serà determinant per a tots ells i Menorca s'alçarà com una possibilitat de retorn.

El premi Proa està dotat amb 40.000 euros i la novel·la es publicarà el dia 17 de novembre.

ANNA PONS CAPELLA SERÀ LA PRIMERA DONA EN PRESIDIR LA CAPELLA DAVIDICA

En un missatge a les xarxes, el fins avui president de la Capella Davidica, Antoni Salvador Caules, anunciava que deixava la presidència de la prestigiosa coral ciutadellenca i ho feia d'aquesta manera:

"Avui he deixat la presidència de la Capella Davidica de la Catedral de Menorca i em substituirà n'Anna Pons Capella, la meua vicepresidenta. La primera dona en presidir la Capella. Feinera, sèria, formal i solvent. Han estat vuit anys

molt intensos i vull agrair la feina feta pel cor i el nivell agafat i el suport que he tengut en tot moment per part del Bisbat, la Catedral i les institucions públiques. Enhorabona i moltes gràcies!"

EL PRESIDENT DEL CLUB NÀUTIC CIUTADELLA, RAFEL TORRENT, ANUNCIA EN EL TRANCURS DE L'ALMIRALL FARRAGUT 2021 QUE NO ES PRESENTARÀ A LA REELECCIÓ A FINALS D'ENGUANY

No podia escollir millor escenari el president Rafel Torrent que el lliurament de premis del Trofeu Almirall Farragut 2021 de vela per anunciar què en acabar els seus quatre anys de presidència del Club Nàutic Ciutadella, ara a finals d'any, deixarà el càrrec i no optarà a la seva reelecció. Així ho va comunicar el

vetterà president d'Es Nàutic, a l'hora dels parlaments del Farragut 2021 viscut la setmana passada.

Amb un fort i estimat aplaudiment final de tots els assistents a l'acte de clausura del trofeu del club, Torrent comunicava què no seguirà, satisfet per la feina feta durant aquests quatre anys, sempre recolzat per la seva junta directiva actual. Als seus 81 anys, l'encara president creu que arriba el moment de donar una passa a la banda i de l'entrada de foc nou en el club. Açò sí, més que orgullós i satisfet de la seva tasca, entre el 2017 i 2021.

El CN Ciutadella obrirà el corresponent període electoral, amb el que ha de sortir el nou màxim mandatari de l'entitat, que de cada vegada és més prop ja del seu esperat Centenari.

Què pots fer tu per aturar el canvi climàtic?

TEXT: ITZIAR LECEA / FOTOS: ACN/BEP AL·LÈS

Durant aquestes dues darreres setmanes ha tingut lloc a Glasgow, Escòcia, la Conferència de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic 2021. Fa gairebé dos anys, abans que comencés la pandèmia de SARS-Cov2, el canvi climàtic era un dels grans temes de les agendes polítiques mundials. L'emergència sanitària el va deixar en un segon, però molt present, segon pla.

Ara, els membres participants d'aquesta cimera han pogut intercanviar dades, projectes i objectius per tal de mitigar els efectes que el canvi climàtic i l'escalfament global té sobre el nostre planeta.

Però, què podem fer en l'àmbit individual?

Les grans agendes polítiques semblen llunyanes i poc abastables en l'àmbit casolà. Però són les petites accions individuals les que ajudaran a què les grans accions tenguin l'efecte desitjat.

Des de casa, cada dia, podem posar el nostre granet d'arena per canviar la tendència de l'escalfament global que ens duu, de manera quasi inevitable, al canvi climàtic més ràpid que haurà patit mai el nostre planeta.

Anam veure quines són aquestes accions, i tenir-les ben presents en el nostre dia a dia.

Aprofitament

Tot i ser consignes molt bàsiques, no per açò deixen de ser importants. Un dels grans grups d'accions que podem fer a casa és el de l'aprofitament en el sentit

ampli de la paraula. Per exemple, a Menorca tenim molt camí per fer en l'aprofitament de l'energia que generam per escalfar o refredar les nostres cases. Els certificats d'eficiència energètica dels edificis ja ens marquen un camí a seguir, i s'han establert unes pautes com tenir tancaments acurats per evitar pèrdues de calor o edificacions intel·ligents adaptades a les condicions climàtiques de la nostra illa que

ajuden a conservar l'energia que generam a dintre de les nostres llars.

L'àmbit alimentari és un altre dels grans aspectes a tenir en compte quan parlem d'aprofitament. Planificar menús setmanals, procurar no tirar menjar, aprofitar restes per elaborar plats diferents... Fins i tot la manera de cuinar ens pot ajudar a aprofitar tant menjar com energia.

Parlant d'energia, no només el tipus d'habitatge hi té a dir a l'hora d'aprofitar-ne el consum. Accions com fer cuinons diferents amb la mateixa fornada o omplir la rentadora de roba abans d'engegar-la són accions que, a vegades se'ns passen per alt. Però que poden marcar una gran diferència.

A Menorca fa temps que coneixem el poder de les 3 R: reduir, reutilitzar i reciclar.

La campanya de "La R, sempre present", així ens ho recorda. I és una bona manera de veure què podem fer a casa per seguir un camí que vam encetar fa temps, quan Menorca va convertir-se en reserva de Biosfera. Tanmateix, l'op-

ció de reciclatge hauria de ser sempre la darrera, adoptant maneres de fer que ens ajudin a aprofitar més els nostres objectes.

Pensar en global, actuar en local

Les accions locals que repercuteixen en la globalitat també ajuden a mitigar el canvi climàtic. Per exemple, amb l'elecció del vehicle pels nostres desplaçaments diaris. Si bé en un món ideal hauríem d'anar caminant, les alternatives com bicicletes i vehicles elèctrics, que no emeten tant de CO2 a l'atmosfera, ajuden.

Les decisions que prenem a hora de consumir també formen part d'aquest conjunt de "pensar en global, actuar en local". Si bé l'exemple més clar és el menjar, que sempre es recomana que sigui producte fresc de proximitat, hi ha altres accions que, com a consumidors, podem adoptar. El sector tèxtil aporta grans quantitats d'emissions, que es veurien reduïdes si els nostres hàbits de vestir canviessin cap a modes més sostenibles, reaprofitant

peces de segona mà o cosint les que encara poden durar una temporada més. Tal com feien les nostres àvies. Dintre de la cuina també podem prendre decisions per frenar el canvi climàtic.

Tot i que dintre d'una dieta sana i equilibrada s'ha d'incloure de tot, que el gruix siguin verdures i fruites locals i de temporada, ajuda als pagesos al manteniment de la terra. A Menorca tenim la sort de comptar també amb

una ramaderia en extensiu, que evita moltes de les emissions que provoquen les explotacions d'animals com les macro granges que es veuen a la península. Optar per comprar carn de l'illa és també ajudar a frenar l'escalfament global.

La nova i vella mobilitat

Sempre hi haurà desplaçaments, com els viatges a la península, que haurem de fer en avió, pels quals no existeix encara una opció energètica més sostenible a nivell comercial. Tanmateix, en el moment de viatjar, per altres territoris, sí que podem considerar mitjans de transport més lents però menys contaminants, com el tren.

I, en el cas de canviar de cotxe, que a

Menorca necessitem gairebé tothom, podem escollir l'opció de vehicle elèctric i híbrid. A banda d'emetre una quantitat molt més reduïda d'emissions d'efecte hivernacle, ens sortirà, a la llarga, més a compte, perquè necessitarem menys combustible fòssil pels nostres desplaçaments.

Emprar el transport públic o compartir vehicle és també una bona manera de reduir les emissions que provoca l'inevitable transport diari.

Balears, present a la COP26

El vicepresident i del Govern i conseller de Transició Energètica, Juan Pedro Yllanes, ha participat en un dels esdeveniments celebrats a Glasgow. En concret, Yllanes ha demostrat el compromís de les Illes amb una llei que és pionera a Espanya: la Llei de transició energètica i canvi climàtic. El més interessant de la trobada amb el conseller va ser l'intercanvi amb altres regions de possibles fulls de ruta d'adaptació a la transició climàtica, energètica i de l'economia blava, així com projectes d'aplicació pràctica que es duen a terme en territoris similars a les Illes.

El canvi per evitar un escalfament global que fos desastrós i

que es calcula en uns 3 graus de temperatura- és a temps de frenar-se si hi posem tots de la nostra part. L'esforç, però, ha de ser col·lectiu. L'objectiu dels governs és reduir aquests graus a 1,5, el que suposa eliminar un 45% de les emissions actuals de diòxid de carboni cap a l'any 2030. Ens en queden 9.

Serem capaços d'aconseguir-ho?

Tu seguro dental con nosotros.

PRECIO MENSUAL

6,50€

Cobertura gratuita para hijos hasta 10 años edad.

Sin carencias. Utilización inmediata.

DIAZ

diazservei.com

Mama Fiera guanya el X Campionat Nacional de Poetry Slam

“És molt important tenir clar, en moments en els quals tothom et diu que ets la millor, que no és així”

TEXT: MARY MORO FOTOS: MAMA FIERA

Mama Fiera, alter ego de Sandra Lucena, acaba de tornar a Menorca amb el títol de millor slammer espanyola. La madrilenya afincada a Ciutadella, tot i portar poc temps dins d'aquest món i fer-ho “per casualitat”, serà la representant d'Espanya a la final europea. Sandra és una artista multidisciplinar que fa servir el ball, la música o la poesia, entre d'altres, per a donar veu a les seves inquietuts i sentiments. Parlar amb ella és sempre un gust, transmet la passió que posa en tot el que fa; així no sorprèn massa que públic i jurat la triessin per a representar-nos en la final europea.

- Pimer de tot, qui és Sandra i qui Mama Fiera? Què hi ha de cadascuna d'elles quan pugues a l'escenari?

- És complicat definir-se a una mateixa; no ho faig, i no ho vull fer, em resulta molt difícil. Quan un es defineix empresona futurs possibles, està bé no fer-ho i deixar-se sorprendre pels nous 'yos'. Sí que et puc dir com sóc fins ara: Sandra és una persona que tracta de compatibilitzar la curiositat i les ganes de joc d'una nena amb les responsabilitats d'adult; és complicat però en això estic. Una nena gran amb ganes de viure experiències i conèixer persones amb les quals jugar.

Mama Fera és el pseudònim que ús a manera de superheroi; em vesteixo de Mama Fera a nivell intern i em pujo a l'escenari, em dóna força. Mama com a cuidadora i protectora, és la paraula més bella del món, molt universal. Fera com l'instint, el coratge que anem perdent amb els anys. Em va semblar una bona conjunció. Sandra és el subsòl del qual s'alimenta Mama Fiera; d'alguna

manera estan les dues, encara que Mama Fiera és el meu avatar.

- Què és el slam?

- L'slam jo el vaig conèixer molt de cop, sense voler, per casualitat; amb el temps he anat descobrint i assabentant-me del seu

significat: és un gir que se li va donar a la poesia per a trencar amb el tradicional. Al poeta Marc Smith se li va ocórrer cap a 1984, inspirant-se en els combats de boxa, plantejar la poesia de manera escènica, convertir-la en una cosa més pròxima. El públic s'implica, vota; és un estar present aquí i ara, poder emocionar al públic amb el meu cos i la meua veu.

Per a mi, que m'encanten el teatre i la interpretació, què millor que poder interpretar les meves pròpies paraules! El mateix text es pot dir de tantes maneres, és completar el que he escrit amb la posada en escena. Em suposa, sobretot, una cosa molt divertida; mirar al públic mentre dic una cosa escrita en la intimitat, aquesta adrenalina del moment. Vivim en un món on la guerra és captar l'atenció, que hi hagi persones que em regalin la seva atenció durant aquests tres minuts!!! Em sento una capitana de vaixell que els porto cap a altres llocs, sempre mitjançant les emocions.

- Segona vegada que participes al Campionat Nacional 'Poetry Slam España' i guanyes, com et sents?

- Crec que encara no ho he acabat d'entendre què ha passat; és molt boig i molt emocionant. Vaig conèixer l'slam de manera totalment casual, al 2018, passejant pels carrers del casc antic de

Ciutadella; a La Margarete hi havia molta gent, vaig entrar, em vaig presentar i les dues vegades que vaig participar vaig guanyar; ja llavors no entenia res. Per a mi l'objectiu era fer-ho, no anava més enllà, quan em vaig veure en el nacional em sentia atordida. El meu esforç tot el temps és deixar de pensar que estic en un concurs perquè crec que li lleva la màgia. Aquests dies estava pensant en una cosa que és molt important: guanyar no et fa la millor; ser conscient d'això. En el cas de poetry slam, que és un joc, són molts els factors que es combinen, a part del talent que un pugui tenir: l'ordre de sortida, la sort, la temàtica del text anterior al teu. Crec, o sé, que amb els mateixos textos hi ha companys que podien estar en el meu lloc, hi havia molt bons treballs. Així que és molt important tenir clar, en moments en els quals tothom et diu que ets la millor, que no és així; quin avorriment ser-ho i no poder créixer! Aquesta vegada, en sentir el meu nom va ser un shock, em vaig començar a marejar, em sentia fora de la realitat, sola; el primer va ser esglai, en resituar-me vaig entendre el que estava succeint.

- Com és la preparació prèvia: des de la creació del text al disseny de la posada en escena?

-(bufa!) suposo que cada persona tindrà la seva, jo t'explicaré la meva: quan faig un text no sé si és per a slam o no. Em dedico a observar la vida, fins i tot a observar el meu propi pensament, divagar. Solc fer bastantes anotacions en situacions que, potser, no donen per a escriure perquè m'agafa entrant a la dutxa, passejant pel carrer; llavors em faig notes d'àudio, és una mica desastre perquè no és pràctic, és la malaltia del poeta. Em costen molt els textos carregats, amb molts adjectius... cada vegada dic amb menys paraules alguna cosa que vull comunicar. A vegades, quan ja estic relaxada a casa lleigeixo alguna nota i la desenvolupo, d'altres simplement crec

que escriuré una frase i quan m'adono he escrit un munt; sempre haig d'acabar retallant (com hauràs de fer amb aquesta entrevista, i riu). No sóc bona lectora, em costa mantenir l'atenció, sóc d'escoltar molta música i de veure pel·lícules, vinc de les arts escèniques i quan escric ja ho imagino en moviment.

Si el text va per a slam treballa la musicalitat, els temps; no pot ser un text totalment accelerat de principi a fi, ha d'haver-hi descansos, si una frase té molt contingut filosòfic dir-la de manera calmada, perquè el missatge arribi; penso en el volum i el so de cada paraula. Quant al visual no sóc capaç de fer un slam llegint, per a mi és molt important mirar a les persones que m'estan regalant la seva atenció, un bé altament preuat. M'obro i llanço els meus gestos i les meves mirades cap a ells. Algunes vegades em faig alguna marca coreogràfica, ja que vinc del ball: un gest, una carícia. Els detalls, al final, són en el fluir del moment. Hi ha un compromís amb l'estat concret del moment, ha de sortir de manera orgànica. Em prenc uns segons, davant del micròfon: miro al voltant, respiro, tanco una miqueta els ulls, aixeco el cap i aquí, després de la presa de consciència, d'anar al neutre, ja arrenco amb el text i connecto.

- I ara, quina és la següent parada?

- Pensava que la següent era només Europa, però segons sembla són tres els esdeveniments internacionals en els quals hauré de participar; encara no sé com ni on. L'única data que tinc clara és el Poetry Slam Europeo, que es celebrarà a Brussel·les del 8 al 11 de desembre. Els altres dos són una lliga europea i el Poetry Mundial.

Anotem amb lletres majúscules la pròxima cita, estarem molt pendents de la participació de Mama Fiera en la final europea.

Toni Aguiló, coordinador dels projectes d'economia social de Càritas Menorca

“Al Barranc d'Algendar s'ha d'actuar al torrent, millorar l'accés i a la vegada regular l'afluència de gent”

TEXT: LLORENÇ ALLÈS FOTOS: LLORENÇ ALLÈS

La torrentada de finals de setembre és un d'aquells episodis que quedarà gravat a la memòria col·lectiva de Ferreries. Un dels espais que es va veure afectat pel fenomen fou el Barranc d'Algendar i, concretament, S'Aranjassa, seu del projecte Arbres d'Algendar. Allà, l'aigua va entrar amb força, amb una alçada superior al metre i mig, i va malmetre arbres i material. Tot i així, avui en dia l'espai està força recuperat, però la seva afectació posa de manifest una situació que s'ha d'abordar: la neteja del barranc. Toni Aguiló és el coordinador dels projectes d'economia social de Càritas Menorca, entre els quals hi ha els Arbres d'Algendar. Ell demana una actuació al Barranc, i no només per netejar-lo, sinó també per regular-ne l'accés.

- Com els va afectar la torrentada del setembre?

- Allò més important per nosaltres és que el banc d'arbres no va quedar afectat, perquè està ubicat a una zona elevada i l'aigua no hi va arribar. A partir d'aquí, sí que va afectar molt a

tanques de fruiters, sobretot cítrics, pereres i pomes. Els arbres gruixats no van resultar tant afectats, però alguns dels més primers i joves van tombar, tot i que de moment n'hem salvat bastants. Les mangueres del sistema de reg van quedar per damunt els arbres, ja que l'aigua va pujar uns 175 centímetres, i ens va perjudicar molt a la producció. Teníem a punt per vendre, d'aquí dos o tres mesos, els arbres que produïm aquí, i açò va quedar pràcticament tot arrassat i, a més, es van perdre les etiquetes que defineixen exactament quina varietat d'arbre és cadascuna. L'aigua es va endur també una tercera part de l'hivernacle, així com una paret catalogada. Vam tenir quinze dies de molta feina per recuperar tot el terreny i açò va obligar a endarrerir l'inici del curs d'horta ecològica. Però s'ha fet una bona feina, i a dia d'avui no sembla que hagi passat tot el que va passar.

- Certament, ara mateix l'aspecte de la zona no sembla el d'un espai arrassat per una torrentada...

- A l'altra banda d'aquí on som nosaltres, l'aigua va fer més mal.

Aquí realment va ploure poc, però se sentia l'aigua com venia acanalada des del Pla Verd. N'hi havia tanta, que va fer mal. Gràcies a voluntaris del GOB vam netejar els arbres, i crec que n'hem salvat una gran part.

- La d'enguany haurà estat la torrentada que més haurà afectat a S'Aranjassa?

- Segons em diuen, la torrentada de 2015 va ser pitjor, perquè l'aigua va entrar amb més força i tal vegada no estàvem preparats com aquest any, que segurament teníem els arbres més ben estacats. De totes maneres, si el torrent estigués net, aquest any hauríem tingut menys de la meitat de la incidència que vam patir, perquè hi ha trossos on no veus ni l'aigua de la quantitat de vegetació i sediments que hi ha.

- Amb el torrent net, s'haguessin evitat els efectes de la torrentada?

- No era cent per cent evitable. Hem de pensar que de cada dia, les torrentades seran més freqüents degut al canvi climàtic. A més, quan van fer les obres del Pla Verd, es va estrènyer el pas de l'aigua per davall la carretera, i açò dóna força al cabdal.

- Per què el torrent no està net?

- Noltros fa tres anys que demanam una actuació. Aquests dies hem tingut una reunió amb el Consell de Menorca, Recursos Hídrics, el Govern balear i els Ajuntaments de Ferreries i Ciutadella. És complicat, perquè açò és un Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI), i no poden entrar-hi màquines pesades. Si s'ha de fer manualment, és una feina molt complicada. Després s'ha d'analitzar quines coses s'han de fer net i quines no. En aquesta darrera reunió, Recursos Hídrics va prometre que un tècnic vindria a la zona per veure quines actuacions s'han de realitzar, i començar a treballar-hi. S'ha de fer d'alguna manera, perquè ni ho fan net ells ni ens ho deixen fer net als propietaris de la zona, i al final, cada vegada s'acumulen més sediments, i quan ve aigua, sempre vol sortir. Hem de trobar una solució.

- Diu que fa tres anys que demanaven una actuació al torrent. Quina era la resposta per part de les administracions?

- El 2019 va haver-hi una reunió amb les diferents administracions, es va demanar fer un comitè de seguiment i ens van dir que sí. Després van venir eleccions, i el comitè no es va reunir. Ara ens han tornat dir que sí, que es crearà aquest comitè, vindran els tècnics i entre tots estudiarem de quina manera podem millorar aquesta zona. També s'ha de fer alguna cosa amb l'accés, perquè el camí necessita una actuació. Aquest és un paratge únic, el barranc més visitat de Menorca, i s'ha de regular. El Consell no actua al camí, però en

canvi, té una ruta cicloturística catalogada en aquest lloc. Hi ha una contradicció aquí. S'hauria de fer una actuació que millorés l'accés, i a la vegada regular l'afluència de gent, perquè per aquí passa gent a peu, a cavall, en bicicleta, cotxes tot terreny a l'estiu... S'hauria de regular el pas cap al Barranc.

- Ha de ser complicat regular el pas a una zona que té tant atractiu, més encara quan turísticament estem venent una

Menorca més enllà del sol i platja, i quan aquest barranc és un producte de primer ordre en aquest sentit.

- No crec que s'hagi de prohibir ni negar l'accés, sinó regular-lo. Veure de quina manera es pot passar, si poden fer-ho tots els vehicles...

- Com vostè recordava, el 2015 van patir els efectes d'una altra torrentada. És aquest barranc, zona inundable, una bona ubicació per un projecte com el seu, que en un espai així està sempre en risc?

- Aquí fa cent anys hi vivia molta gent, i vivien del que feien aquí, del que sembraven i collien aquí. A Menorca, els fruiters es fan als barrancs, perquè és el seu lloc natural. Un tècnic ens va dir una vegada que el banc d'arbres que tenim aquí seria irreplicable a cap altre paratge de l'illa. Aquí té les condicions adequades: no hi ha vent, hi ha humitat, no hi ha sol tot el dia... El paratge és ideal. El torrent té un cabdal molt més gran del que

ara és practicable per l'aigua, i a més, la zona es recupera ràpid. És un paratge apte per aquests projectes. Entre tots hem d'aconseguir no tenir aquests inconvenients que es podrien evitar.

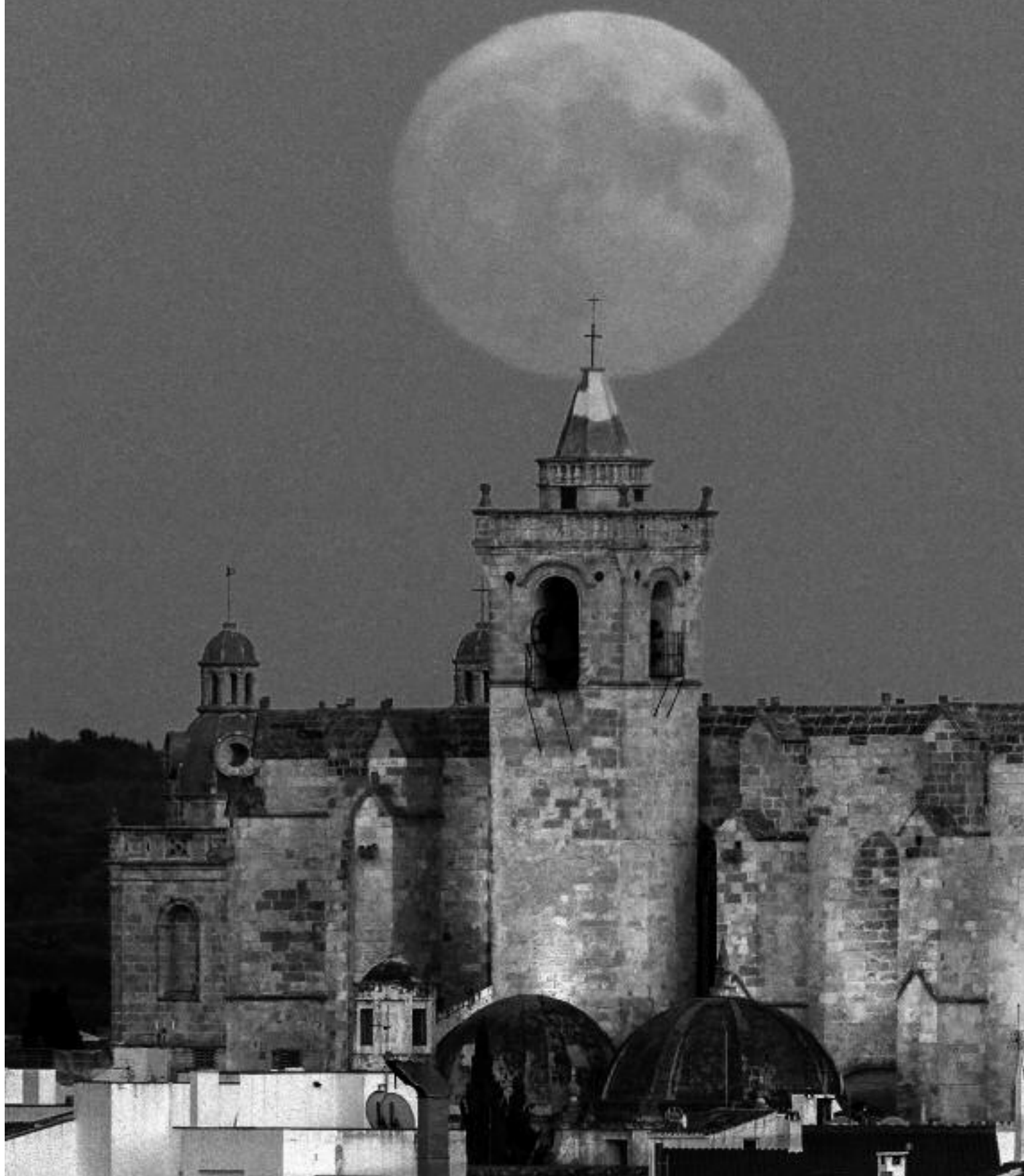
- Econòmicament, el cop d'aquesta torrentada per

a vostès és molt elevat?

- La venda dels arbres és l'únic ingrés que tenim. Ara bé, com a entitat social que treballa amb persones en risc d'exclusió, sempre tenim algun tipus d'ajuda, i quan passa alguna cosa d'aquestes, sempre podem sobreviure. Aquest projecte és deficitari, però amb els altres projectes d'economia social, anam encaixant els nombres globals. El problema és pels que viuen aquí i se juguen els seus doblers, els que tenen llocs aquí i posen doblers de la seva butxaca. Es juguen el seu patrimoni.

- Vostè comentava que les administracions els han promès que ara actuaran. S'ho creu?

- Vull confiar que sí, que serà així. Sé que l'administració va molt lenta i té molts fronts oberts, però crec que la intenció ara hi és, perquè han vist les orelles al llop, i saben que aquest episodi es pot repetir i s'hi ha de posar solució. I s'ha de fer cosa perquè són les administracions mateixes les que cataloguen aquest territori com una zona protegida i a cuidar, per tant, han d'obrir una mica els ulls. Segur que hi ha alguna solució. Hem de cuidar el Barranc, de tal manera que sigui factible venir-lo a visitar, tenir-hi projectes i que els pagesos que són aquí que puguin viure còmodament.

la central

La Lluna i la Catedral.
Foto: Toni Barber.

Sostenibilitat, gastronomia i vida

Aquests dies de temporal, en els que hem quedat aïllats per mar, hem vist una vegada més la nostra dependència en matèria d'alimentació que tenim dels productes, molts d'ells frescs, que ens arriben de fora. El fet d'estar cinc dies amb els ports de Ciutadella i Maó tancats ens demostra la nostra vulnerabilitat de cara a l'exterior i també la nostra dependència excessiva amb allò que fins fa unes dècades eren capaços de produir aquí i ara ens ve de fora.

És hora de cercar solucions cap a la nostra sostenibilitat i independència alimentària, per començar, per tal que productes tant bàsics com fruites, verdures o la carn de pollastre, a més de lactis, es puguin produir encara més a la nostra illa i no arribar a aquesta dependència dels mercats exteriors.

Hem dit més d'una vegada que la sostenibilitat serà la paraula clau en el nostre futur gastronòmic i també alimentari, i cap a ella hi aniran també les noves cartes i menús dels restaurants que agafaran aquest compromís amb els nostres productors i elaboradors, amb el nostre sector primari, i el producte poc viatjat serà el vertader protagonista de la cuina de qualitat, la cuina de l'excel·lència gastronòmica, que cercarà en la sostenibilitat, l'equilibri entre l'home i natura, i el compromís amb els petits productors com una nova manera d'oferir la nova cuina menorquina. També aquest ha de ser el model a seguir a les nostres llars, a les nostres famílies. Augmentar el consum del producte local, canviar poc a poc els nostres hàbits de consum i apostar per aquelles botigues i supermercats de capital local, que també poc a poc tenen als seus prestatges més productes de l'illa com llet, embotits, for-

matges, vins, verdures, fruites, o fins i tot plats preparats més saludables que aquells que vénen de fora.

Aquest compromís que ens podria semblar novedós, no és res més que tornar a les nostres arrels, a la manera de fer les coses, als hàbits de consum que tenien les nostres àvies que el seu pescador de confiança, el pagès o la botiga que els hi proporcionava les verdures i les hortalisses, com també l'elaborador de formatges, d'embotits, de mel... o aquelles botigues que a fora tenien una lluna penjada que era senyal de que allà hi havia llet fresca del dia.

Però també hi ha una altra sostenibilitat que no es veu i que poc a poc va guanyant adeptes, que és la sostenibilitat energètica. Saber si la nostra companyia elèctrica aposta per la sostenibilitat, si empram per

cuinar fonts renovables, si es cuina amb foc de llenya o de carbó, si els envasos són de vidre, si es recicla, aprofitar les sobres... com també la sostenibilitat passa per saber la petjada de carboni dels aliments que ens arriben de fora, de saber si aquets són d'agricultura intensiva, si hi ha benestar animal, saber la procedència dels peixos... Tot açò ens dirà també la nostra llar és o no sostenible, si apostem per aquest equilibri entre home i natura que és en si la base de Menorca com a Reserva de Biosfera.

I parlant de Reserva de Biosfera, aquestes pautes que hem assenyalat haurien de ser presents, també, a l'hora de donar els segells empresarials de Menorca Reserva de Biosfera, perquè aquest compromís en la sostenibilitat va molt més enllà dels ali-

ments poc viatjats, del producte local i ecològic, perquè de poc serveix aquest compromís si les pràctiques per a la seva elaboració no són compromeses i sostenibles.

Des de les Administracions s'ha de fomentar la creació d'empreses agràries sostenibles, s'ha d'aconseguir la seva viabilitat i també la seva visibilitat de cara als con-

sumidors. Campanyes destinades al canvi d'hàbits i crear una consciència ferma cap al consum del producte local.

Cal invertir en escorxadors perquè es puguin sacrificar pollastres, diversificar part de la indústria lletera amb produccions de iogurt i kefir, per exemple, on com s'està fent amb el producte ecològic, anar augmentant els seus terrenys de sembra i arribar a una quota més alta de mercat i, que aquesta sigui de cada vegada més sostenible i sensible amb la nostra realitat, la de l'hivern, que poden ser autosostenibles i la de l'estiu on sí que haurem de dependre, encara, de moltes coses que ens han d'arribar des de fora, perquè l'illa té unes dimensions i una càrrega que no podem augmentar a costa de fer malbé les nostres reserves naturals.

El vi de la setmana /// Clos de la Terra Rosat

Gràcies a Vinum Menorca aquesta setmana us recomanem el tercer dels vins Clos de la Terra que hem sortejat aquest més d'octubre. Es tracta del seu rosat, elaborat pels Cellers Unió, a Reus, i que compta amb la garantia del Consell Regulador DO Catalunya. El seu cupatge és Ull de Llebre i Garnatxa. Estam davant un vi jove, fresc i atractiu tant a la vista com al paladar.

Nota de tast

Aspecte: Color rosat maduixa, net i brillant en copa.

Nas: Dominen els aromes de fruites vermelles dolces com gerds i cireres.

Boca: Fi, equilibrat i fresc. Molt gastronòmic.

Maridatge

Ideal per a plats de pasta i pizza, a més de cuina oriental i mexicana. Marida a la perfecció amb els arrossos i les calderes. Carns blanques a la graella o amb salses. Bona opció per anar de tapes.

És un vi que ens anirà de meravella per a tenir a casa i compartir-lo amb amics quan demanem que ens portin pizza a domicili. També per a plats de pasta com uns espagueti frutti de mare, macarrons amb gambes, macarronada de gírgoles, lasanya vegetal, canelons de peix i marisc o uns raviolis d'escamarlà.

Si en tost de fer a casa un sopar de pizza optam per cuina oriental o mexicana, també és una gran opció perquè acompanya molt bé el sushi, els tàrtars de tonyina o salmó, niguiris, temakis, a més d'elaboracions com el tataki de tonyina. També un bon vi per acompanyar tacos de peix o de cochinita pibil, chile amb carn, burritos, enchiladas, tortitas de camarones o tortitas de pollastre.

Plats de pollastre amb un toc oriental com el pollastre al curri, pollastre amb ametlles, pollastre amb salsa agredolça. També pollastre al forn a la cervesa i un toc de llimona. Conill o pollastre amb escamarlans, amb gambes o bé un conill amb salsa d'ametlles.

Pit de pollastre a la graella, conill a la brasa amb allioli, enfilalls de pollastre, o hamburgueses de pollastre amb un toc de curri.

Si voleu saber més d'aquest vi jove, fresc i a un preu excel·lent el podeu trobar a VINUM, al Carrer Mariners i Pescadors, 4 del Polígon Industrial de Ciutadella.

LES MAREES QUE NO TENIM

Les mareas són variacions periòdiques del nivell de la mar que a la mediterrània són petites.

La marea a Gijón (6 h 15 min. de diferència)

El fenomen de les mareas va trobar explicació quan Newton va establir la seua llei de gravitació (1665) segons la qual dos cossos qualsevol s'atreuen amb una força proporcional al producte de les seues masses. També va descobrir que la força minva amb el quadrat de la distància entre les masses.

L'explicació es va poder quantificar que Cavendish va mesurar la constant de gravitació (1798).

Al gràfic següent hi ha calculada la diferència d'atracció de la Lluna sobre 1000 tones al Centre de la Terra (38,6 N.) i a banda i banda de la Terra. La diferència és només de 1,4 N. Recordem que 1 N (Newton) és aproximadament el pes d'uns 100 g a la Terra.

El Sol també provoca forces de marea però bastant més petites 0,47 N, encara que les forces d'atracció són majors.

Aquestes petites diferències d'atracció

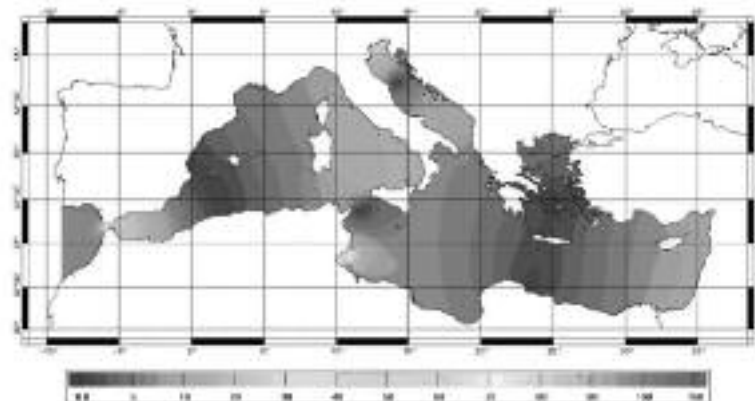
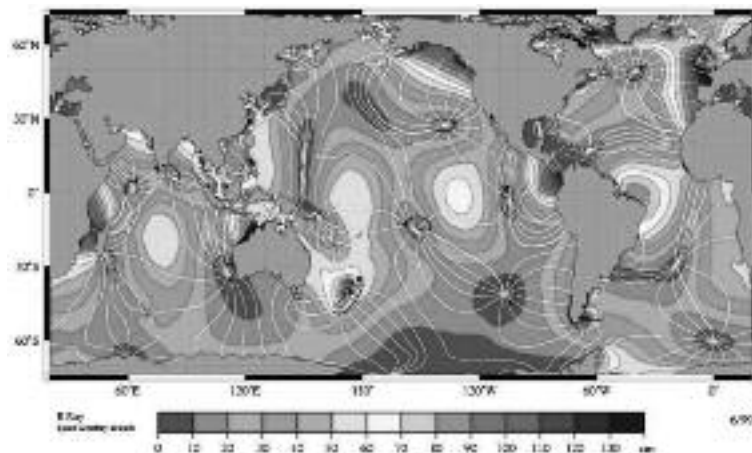
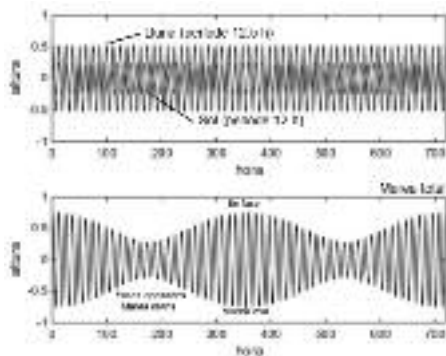

provoquen la pujada de nivell de la mar cap a l'astre causant (la lluna o el Sol) i, també, al costat oposat.

Les mareas provocades per la lluna són més del doble que les provocades pel Sol. El període de les mareas de la Lluna i el Sol tenen diferent període 12,5 h i 12

hores. Quan la lluna està en fase nova o plena es sumen les dues mareas i dona lloc a mareas de major intensitat que es diuen mareas vives.

Quan la lluna està en fase de quart les dues mareas són oposades i les mareas

Mapa de mareas al Mediterrani.

són de menor intensitat o mareas mortes.

Les mareas són provocades per la Lluna i el Sol però són afectades per molts altres factors, com són, les corrents de la mar, la profunditat, el vent, la forma de la costa, la llargària de les badies, etc.

A Gijón (Astúries) la marea pot arribar a quasi 5 m, al mont de Saint Michael (Normandia) arriba a uns 15 m i a la badia de Fundy (Canadà), a 21 m.

En canvi al Mediterrani les mareas són ben petites (a poques zones arriben a mig metre) ja que en 6h i quart ben poca aigua pot entrar o sortir per l'estret de Gibraltar.

PER PENSAR-HI UNA ESTONA

EL BARRIL

Hi ha una cosa, que no pesa res,
que es pot veure i que,
si la posam al barril, pesarà menys.

Què pot ser?

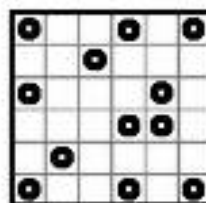

LES 12 RAJOLES

El quadrat de 6 x 6 s'ha
enrajolat amb 12 rajoles
com aquesta...

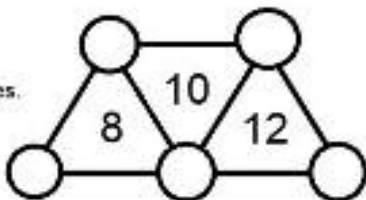

DIBUIXALES!

TRES TRIANGLES

Posar els nombres
1, 2, 3, 4 i 5
per tenir les sumes donades.

PROBLEMA DE DIOFANT

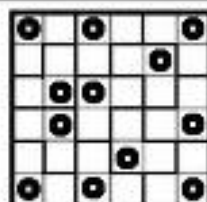
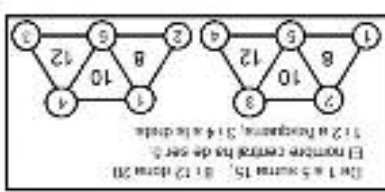
Dividir un quadrat en suma de dos cubs.
Té moltes solucions amb nombres enters.
Podries trobar una solució.

$$x^3 + y^3 = z^2$$

Pista: $z = 3$

DIOFANT
solució més petita: 3
única solució que dona 24: 3
7 + 21 = 98

SOLUCIONS

Les sacsejades necessàries

Quan vaig arribar a l'illa, fa més de 13 anys, no comprenia com els que ja estaven en ella, els que heu nascut i hi viviu des de sempre, podien, podeu, continuar amb les vostres vides els dies de temporal. Com no es paralitzava absolutament tot per a deixar que la tramuntana fos l'única que ocupés cada petit espai, cada racó? Sempre em pregunto si a l'estiu és senzill distingir-nos als vilatans de tots aquests turistes desitjosos de Menorca; el mateix em succeeix ara quan els dies sense sol i amb molt de vent se succeeixen: és diferent l'actitud abans de res això amb el pas del temps, de la vida?

En mi sí, jo no actuo de la mateixa manera que quan vaig arribar allà pel 2008.

Abans jo sí que era de les quals paralitzaven qualsevol tipus d'activitat imprescindible si fos rugien el Mediterrani i aquest vent de nord que talla la cara, els llavis i fins a la respiració. La meva casa es convertia

en el lloc on sentir-me fora de perill, a vegades ni això! Sentir tremolar tot no m'imprimia massa confiança. Ara, en canvi, arriba el primer temporal d'aquesta tardor, i m'adono que he après a gaudir de l'illa quan està regirada, quan la tramuntana *ens empeny* a trobades a casa, amb les estufes i xemeneies ja enceses i les taules plenes d'abundància rescatada de *tuppers* i armaris. També he après a veure'm despentinada i sense serrell. Totes aquestes preocupacions que m'inquietaven a l'ésser una nouvinguda ja no ho fan.

Si en mirar la predicció del temps per als propers dies veig núvols, pluja i vent tota la setmana rescato l'estenedor de l'armari i el planto en qualsevol racó, llavors la roba humida es converteix en un meravellós ambientador; tot són noves olors, molt diferents a les de l'estiu. M'agrada el so de la porta de la xemeneia i dels troncs en xocar amb la xapa d'aquesta; el seu so i la seva olor de llar càlida. Aquest moment en el qual cal posar-se el

pijama, i ho fem de manera atropellada, sabent que ens espera la recompensa, una vegada posada la samarreta, d'aixecar lleugerament aquesta, retirar-la perquè la caloreta de la xemeneia ens recorri la pell que s'estarrufa i ens fa somriure i sentir molt afortunats perquè, com diu la meva amiga Fabiana, fora plou i fa fred però tenim un sostre que fa que no ens mullem.

He deixat que la tramuntana es converteixi en una aliada, comprenent així el seu paper a l'illa: ve precisament per a emportar-se tot el que no és necessari; buida, neteja i ens retorna un cel blau i una ment lleugera. En mi, personalment, fa desaparèixer aquesta humitat que tot ho inunda, cos i ment. M'ajuda a tornar a sentir-me lleugera, alhora que, reprenent el tema serrell, el meu pèl deixa d'estar cardat. Superficialitats a part, agraeixo cada petit o gran temporal que ens ve, he entès que són necessàries aquestes sacsejades, i les gaudeixo.

PORT CIUTADELLA
AQUARIUM

**ESPECIALISTAS EN
ATÚN ROJO Y ARROCES.**
La mejor terraza del puerto.

PUERTO DE CIUTADELLA · Reservas T. 971 386 700 · Consultar menus en www.aquariumrestaurant.com
Disponible catering para barcos / Boat catering available

- Ahora en Esmalt, Emsculpt el nuevo método para reducir grasa y aumentar músculo, único en Menorca
- Siempre has soñado con un vientre plano y un trasero tónico y redondo como el de las brasileñas?
- Ahora con 5 sesiones puedes hacerlo realidad con la Emsculpt que podrás encontrar en Esmalt de Ciutadella.
- Apúntate ya a la lista de espera de Emsculpt en Esmalt.
- En América la lista de espera ya llega a los 6 meses después de los resultados obtenidos.
- Una sola sesión equivale a 40.000 sentadillas en 30 minutos sin esfuerzo o dolor.

Resultados garantizados.

Apúntate en Esmalt Ciutadella

esmalt
CENTRE D'UNGLES I MAQUILLATGE

Carrer Portal d'Artrutx, 7 · Información al 681152140

Valorem el que som molt més que el que tenim

José Tolentino Mendoza, conclou reflexionant l'art de mirar la vida: *Arriba un moment que entenem que el més important no és saber si la vida és preciosa, bella o tràgica, si no és res més que una passió irrisòria o si a cada moment es revela una empresa subtil. El que és important és saber, amb una d'aquelles certeses que broten innegociables dels fons de la pròpia ànima, si estem disposats a estimar la vida tal com es presenta.*

I, per a mi, és ben cert el que diu Tolentino. Viure té aquesta simplicitat, que ens convé redescobrir desfent-nos de les moltes coses que ens obstaculitzen fer camí amb pau i alegria. Joan Aragonès a un dels seus pessics de l'any 2002, parlant d'un home deprimit, comenta activant la seva imaginació: *En certa ocasió Nasreddín es va trobar amb un home molt deprimit assegut al costat del camí. -Què et passa? -li va demanar. -Estic fastiguejat. No em falta res, però no trob al·licient a la vida, res no em fa il·lusió. Nasreddín d'una arrencada li va prendre la bossa dels diners i es va posar a córrer. L'altre l'encalçar, però en va. Nasreddín va córrer més i va ser prest que el va perdre de vista. Va donar, però, una volta i va tornar al camí deixant la bossa en un revolt abans no hi arribés el seu perseguidor i propietari. Quan aquest, finalment, la va trobar va fer un bot d'alegria... per haver trobat els mateixos diners que ja tenia abans.*

No poques vegades com ens insinuen Tolentino i Aragonès, la causa de la nostra tristesa resideix a no saber valorar allò que som i tenim. L'home deprimit aconseguí pegar un bot d'alegria quan torna aconseguir el mateix que ja tenia. I, per a José Tolentino, l'alegria de la vida es desperta quan ens disposam a ben acollir el que ens succeeix cada moment.

A vegades ens sentim amb baixa forma, cansats, frustrats, més per manca del que no necessitam que per manca del que ens és necessari i que ja tenim o vivim. Sant Francesc d'Assís deia: *Necessit poc, i aquest poc ho necessit molt.* Necessitam valorar el que tenim i vivim, necessitam donar gràcies pel que hem viscut i vivim, necessitam valorar positivament el que som i el que estem cridats a ser. No hi ha pobresa i frustració més gran que la de l'insatisfet. Ja deia Sòcrates: *Quantes coses no necessit per a ser feliç!* A vega-

des, anant d'un lloc a un altre i mirant mostradors i diverses publicitats, em dic a mi mateix tenint present Sòcrates: *Quantes coses no necessit per a ser feliç!* Un llibre de la Bíblia ens diu: *Anima't tu mateix i encoratja't, i aparta de tu la tristesa, perquè la tristesa ha perdut molta gent i no serveix de res* (Sir 30,23).

A vegades sols necessitam sortir al camp i respirar a l'ample. Sols necessitam que algú ens acompanyi i ens regali un poc de

temps. Sols necessitam riure un poc i deixar que el benestar ens entri al cor. Sols necessitam tenir un poc més de confiança, esperança i fe. Cert, sols necessitam que algú, veient-nos en baixa forma, s'atreveixi a mirar-nos i ens digui, tan sols en la mirada: *tu ets important per a mi.*

Abracem-nos sense paraules ni preguntes. Valorem-nos sense comprar ni exigir res de ningú. No cerquem valorar el que tenim enfora sense adonar-nos del bo que hi ha en el que tenim al costat.

Diumenge celebrarem la Quinta Jornada Mundial del pobre instituïda pel Papa Francesc. Intentem aconseguir que aquesta jornada ens serveixi per a celebrar que la nostra pobresa ens pot satisfer si som capaços de fugir de tantes coses supèrflues valorant més el que som que el que tenim. El que som és la nostra riquesa!

ELS ARROSSOS A MENORCA

de Bep Al·lès Salvà

Més de cent receptes d'arròs

A LA VENDA A LES LLIBRERIES I A SETMANARIS I REVISTES S L
C/ Mallorca, 25 , baixos

JA ÉS A LA VENDA CALENDARI PAGÈS 2022

A LES LLIBRERIES
I TAMBÉ A SETMANARIS I REVISTES S.L.
C/ MALLORCA, 25, BAIKOS

JA A LA VENDA

PARENÒSTIC PAGÈS I MARINER 2022

• MÉS PÀGINES,
ENGUANY • NOU FORMAT
• MATEIX PREU!!!

Hub

Al titular d'un diari llegesc: "Pepsico tria Barcelona per instal·lar el seu *hub* mundial especialitzat en digitalització".

Aquest tipus de llenguatge és ja habitual a qualsevol mitjà de comunicació, tant escrit com audiovisual; i si l'empren amb normalitat vol dir que hi ha gent que el deu entendre amb la mateixa naturalitat; o volen que així l'entengui la majoria.

Allò que és cert és que molts no l'entendem; jo en som un d'ells. I com que quan llegesc m'agrada saber què llegesc, no em toca altre remei que agafar diccionari i consultar internet, no sols per tal d'aclarir el significat originari de la paraula sinó el significat que se li dona dins el context actual.

Així que, avui, enfilaré allò que vol dir el terme *hub* per poder entendre la notícia i el significat d'aquesta paraula, per a mi

nova; i que en tornar-la a llegir l'entengui.

Segons un diccionari anglès, d'aquests senzills de sobretaula, *hub* vol dir botó i en sentit figurat centre.

En el modern llenguatge tècnic, *hub* té diversos significats. Si bé es pot referir a un dispositiu que permet agrupar en xarxa diversos altres dispositius, normalment es referix a un centre neuràlgic, concentrador i distribuïdor d'activitats econòmiques, organitzatives -logístiques- i tècniques o d'informació: un lloc on trobar una ampla gamma d'informació econòmica; un centre logístic on es reuneixen càrregues de mercaderies per esser redistribuïdes; un punt d'intercanvi de coneixements per al desenvolupament de projectes innovadors, ...

Tot açò, dins un món altament globalitzat, on les subtils diferenciacions de països, estats o cultures perden tota significació -més tost fan nosa- front a l'anònima eficàcia de les noves tecnologies, sobretot econòmica: no importa ningú d'on ve ni qui és, només allò que fa i els resultats que se'n deriven.

Així que, com menys de particularismes, com amb més poques llengües s'expressin -millor sols en una-, com més poques paraules facin falta per tal d'aconseguir els objectiu, ...

La resta són "flores-fulles" per a persones i col·lectius residuals, fora ja del sistema, destinats, només, a desaparèixer a curt termini.

La informació
més aprop

IRIS
a un
click

www.eliris.cat

Un Nadal molt orgànic

Som aire, som terra, som Orgànic. Ja heu vist el vídeo on posem el nostre cor i ànima per explicar que un món sense plantes no és món? Donau-li una ullada al nostre Instagram (i aquí acaba la pausa per la publicitat).

Perquè avui he vingut a rallar d'un Nadal molt orgànic. No perquè sigui nostre, sinó perquè he cercat tot el que tenc a l'abast per proposar-vos un arbre que va molt en sintonia amb la nostra filosofia.

Què té un arbre orgànic que no tinguin els altres?

La setmana passada ja vos vaig comentar que un Nadal com el d'enguany, que podrem celebrar en família, ha de tenir llum. En tots els sentits. L'arbre és un dels ornaments d'aquestes dates que més sol

brillar, ple de llums i colors.

Doncs bé, anam a cercar aquest punt d'equilibri amb un arbre molt sostenible.

Molt orgànic. Com? Primer, triant un arbre natural, amb el qual ajudaràs a repoblar una part dels Pirineus. Per cada arbre que arriba a una llar, se'n sembren almanco

dos més. Aquests cultius sostenibles ajuden a regenerar els nostres pulmons verds. Un altre punt pel nostre arbre orgànic molt important -i també per les butxaques de tothom- són les tires de llumets LED de baix consum. Una tira de 1.000 leds consumeix uns 4 watts, pel que surt més barat que carregar el mòbil. I per acabar-ho d'arrodonir: els adorns. La proposta orgànica ve per una selecció de bolles, corones, estrelles i tot tipus de detalls trenats amb palla, que pots complementar

amb altres figures com uns cors de fusta amb escorça que demostren amb una figura l'amor que tenim per la natura.

No només per aquestes festes, sinó sempre!

#quedatcasa
Noltros et duim el vi

Carrer dels Mariners i Pescadors
Ciutadella de Menorca
M: 639 713 838 - 696 729 519

VENTA ON LINE
EXCLUSIVA PER A MENORCA

Despeses enviament gratis a partir de 20€
Visita el nostre catàleg a www.vinum-menorca.com

També tenim obert la nostra botiga
de dilluns a divendres de 9 a 13 h.

www.vinum-menorca.es | info@vinum-menorca.es

97.000
OYENTES EN BALEARES

Es necesario darle voz a lo que está pasando.

COPE

WIFI MÀXIMA VELOCITAT
A TOT CIUTADELLA

PACKS INTERNET+MÒBIL AL MILLOR PREU

Infotelecom disposa a Ciutadella de la major xarxa de fibra òptica i radioenllaços de darrera generació per dur internet amb màxima qualitat a qualsevol punt del municipi.

25 anys **infotelecom**
25 ANYS CONNECTANT CIUTADELLA

CONSULTA OFERTES A
menorcainternet.com

Ciutadella Av. Conqueridor, 114 971 38 30 00

XXXVII CONCURS SOCIAL
DE PESCA AMB CANYA 2021

DISSABTES 30 D'OCTUBRE
I 20 DE NOVEMBRE

BASES I INSCRIPCIONS AL CASINO 17 DE GENER

XXXVII CONCURS SOCIAL DE PESCA AMB CANYA 2021

Georges Brassens

Vaig descobrir Georges Brassens quan tenia quinze anys gràcies a un professor de l'escola del meu poble que li tenia una gran admiració. Sempre li he estat agraïda d'haver-me fet estudiar alguns dels seus textos al costat dels més grans poetes de la literatura francesa. Encara avui, totes les generacions escolten el missatge d'aquell anarquista compromès, que denuncià la hipocresia de la societat. Havia nascut l'any 1921 a Sète, a vorera de la mar Mediterrani que tant li agradava malgrat haver decidit als vint anys partir cap a París per provar fortuna com a cantautor. No tenia estudis però llegia i escrivia molt i tot i la seva timidesa malaltissa va pujar damunt els escenaris d'alguns cabarets parisencs per donar a conèixer les seves cançons acompanyat de la seva inseparable guitarra. Tengué uns inicis difícils però a poc a poc es va anar fent un lloc i esdevingué un dels cantants més famosos de la seva generació. Era un home d'un cor tendre i d'una gran generositat i li agradava escriure cançons sobre el que estimava: els amics, les dones polides, la vida simple, la natura i també sobre el que no li agradava: la guerra, els doblers, els uniformes, el cobdiciosos i tots els que no deixen que els homes puguin viure lliures. Com deia: "Som un anti-conformista." Li agradava fer befa de la beneïta i del ridícul dels que se senten superiors als altres. No li feia por l'escàndol i no l'importava que algunes de les seves cançons fossin censurades a la radio de l'època. La primera vegada que va cantar "le gorille", una cançó irreverent, la meitat del públic assistent va abandonar la sala. Ell no es va immutar.

Però el que més m'agrada d'ell és el seu amor pels mots: els mots amorosos, les paraulotes, els mots ja inusitats, els mots polissons i els mots cultes. El delitaven llur música, llur força, adorava fer-los rimar per jugar amb la llengua

francesa i li servien per denunciar la bestiesa i les injustícies.

Malgrat que no es creia un gran poeta o gran pensador va rebre el Gran Premi de poesia de l'*Académie française* i va vendre més de vint milions de discos. Va escriure i musicar més de dos-centes cançons i més de 147 centres educatius de França duen el seu nom i curiositats del destí a ell mai li agradà l'escola. La seva estampa és inconfusible amb els seus tofuts mostatxos, la seva guitarra i la seva pipa. Morí el 29 d'octubre de 1981 i està enterrat al cementiri Le Py anomenat dels pobres com diuen a la regió per diferenciar-lo del cementiri marí on reposa el gran poeta Paul Valéry a la vila de Sète en el departament de l'Hérault al sud de França.

M'agraden totes les seves cançons però tenc una especial debilitat per la que es titula: "Suplica per ésser enterrat a la platja de Sète." Tot el seu llarg

text és magnífic però només citaré alguns fragments com aquests:

"(...) Trempa dins la tinta blava del Golf de Lleó, trempa, trempa la teva ploma, ô vell Tabel·lió, i de la teva més bella escriptura, anota el que haurà d'esdevenir del meu cos, quan la meva ànima i ell ja només estaran d'acord sobre un únic punt: la ruptura.(...) El nostre panteó ai las! Ja no és nou, vulgarment parlant està més ple que un ou i d'aquí que qualcú en surti es pot fer tard i no puc demanar a aquella brava gent que s'estrenyien un poc com voler dir-los una mena de deixeu lloc al jovent. (...) Just a la vorera de la mar a dues passes de les ones blaves, cavau si és possible un petit forat blan a prop dels meus amics d'infantesa els dofins...(...) Amb la meva consideració envers Paul Valéry, jo l'humil trobador, - el bon mestre sabrà perdonar-me-, ja que els seus versos valen més que els meus, que al menys el meu cementiri sigui més mariner que el seu....(...) Aquesta tomba en Sandwich entre el cel i l'aigua no farà cap ombra trista al quadre sinó que tindrà un encant indefinible, servirà a les banyistes de paravent per canviar-se de roba i els filllets diran, "Què bé un castell d'arena". (...) Pobres reis faraons, pobre Napoleó, pobres grans desapareguts jaient al Pantheó, pobres cendres de conseqüències, envejareu un poc l'etern estiuellant que fa velo mar a la platja somiant, que passa la seva mort fent vacances..."

La meva atrevida traducció no pot reflectir del tot els matisos i les rimes d'aquell magnífic text però crec que es pot apreciar el domini que tenia aquest gran poeta de la seva estimada llengua francesa i de quina manera sabia fer jocs malabars amb les seves paraules. Georges Brassens, un dels grans d'un passat gloriós de la "Chanson française"! Dia 22 d'octubre passat hagués fet 100 anys.

**-GIN-
XORIGUER**
INDICACIÓ D'ORIGEN DENOMINADA

Tradición, sabor y Gin & Tonic

Gin Xoriguer es una ginebra única en el mundo por su sabor, fruto de la suma de un método de elaboración artesanal con más de tres siglos de historia y una receta secreta sublimada a fuego lento en alambiques de cobre en pleno Puerto de Mahón, Menorca. Un sabor único dentro de una botella difícil de olvidar, como un buen Gin & Tonic de Xoriguer.

f i t x xoriguer.es

Galub

He tingut molta sort a la vida pel que fa a la gastronomia. La meua mare era una cuinera excel·lent. Per tant, vaig créixer en un ambient gastronòmic exquisit que va educar el meu paladar i el va tornar permeable, obert a la varietat i a l'equilibri nutricional, i exigent. Palanganes al forn -de be, de molls, de sípia, de bacallà, de calamar...-, panaderes -de xai o de bacallà-, sopes -oli-aigua amb figues, brou (que anomenàvem *vianda*), de peix de roca, de ratjada, d'anfós; caldereta de llagosta en ocasions especials, cap d'any, per exemple;-; peixos al forn -orades, pagres, llops...-; carns -llom amb col, perdiu amb col, pollastre al forn, xai al forn...-; fregits de carn -bistecs russos, llom arrebossat amb pa ratllat, ou batut, all i julivert, llibrets farcits de pernil dolç i formatge, milaneses...-, peixos enfarinats i fregits -raors, gerret, sardinetes, galub o llisettes...-, rebosteria salada -formatjades, flaons o coques de formatge, rubiols d'espínacs amb panses i pinyons;-; pastes dolces -bunyols, coques de suquet, tortades d'ametlla, pastissos buits o plens...-, les coques blanques o les fantàstiques coques bambes, coques de tomàtic, de sucre, de sal, d'albercoc o de salsa de tomàtiga o de sofrit o sofregit. Com que criaven un porc dins una solla a sa pleta o al coster i el feien matar per un acorador, també preparaven al seu gust les sobrassades, els botifarrons i la carn i xulla que anomenàvem sobrassada blanca. Com que mon pare era un extraordinari i obsessiu cercador d'esclata-sangs, aquest bolet de tardor o de primavera d'hivern, no faltava mai a taula: esclata-sangs

amb patates, esclata-sangs amb all i julivert, esclata-sangs al caliu o, el meu preferit, esclata-sangs amb moniato. En trobava tants que en feien pots tancats al buit al bany maria que duraven fins a la propera temporada de bolets. Les poques vegades que anàvem a dormir o a dinar o a sopar a ca la meua àvia Maria -per desgràcia només en vaig conèixer una- continuava la fortuna perquè era una mestressa de casa vinguda del camp que cuinava a l'antiga amb una cuina de llenya. Les famoses patates fregides fetes amb oli d'oliva i foc de llenya a la cuina de ferro són les millors que he tastat mai; fetes amb la simplicitat d'un parell de grans d'all i una fulla de llor. Els caragols amb tem o les conserves de figa de cristià -figat- eren també memorables. L'arrop, que preparava gràcies a una cocció lenta i pacient de les figues de moro, feien els bunyols les millors postres del món. Per suposat mai ens van dur al menjador escolar. El més semblant a aquest menjador col·lectiu el vaig trobar a Ciutadella quan ens van posar d'interns al Seminari Conciliar per així poder anar a estudiar al Col·legi Salesià amb el pati que donava -i encara dona, em sembla- mur per mur amb el convent de Santa Clara. Les encarregades de fer el menjar eren les monges que ens el servien a través d'un torn. Era una cuina feta amb amor amb aliments pobres als quals treien el màxim de suc. Al Seminari vaig descobrir un aliment que no he suportat mai: el paté (no confondre amb el foie-gras, que tampoc m'agrada, que està fet amb fetge hipertrofiat d'ànec). On he

menjat pitjor va ser al CIR de Palma quan hi vaig fer la instrucció militar. Els bistecs de vedella servits s'assemblaven a sola de sabata. Per sort, quan em van destinar al quarter des Mercadal vaig coincidir amb un cuiner també colossal: en Miquel Febrer que era el xef de Can Maseo i que anys després va fundar Menjars Febrer que té l'obrador a Ferreries i des del qual serveix menjar preparat a tot Menorca. La sort gastronòmica va continuar quan vaig conèixer la dona. La meua sogra és una cuinera de dalt de tot. A més dels menjars esmentats que cuinava la meua mare, he descobert els canalons de carn capolada arrebossats i amb una capa cruixent de pernil dolç, l'amanida russa amb daus petits de poma, les canyetes de crema, les fulles de carabassó farcides de peix, el torró de la reina o el llom amb farcelslets de col. La meua cunyada Neus Coll és també cuinera professional. Record unes albergínies amb gambes fenomenals. Per acabar-ho d'adobar, el meu amic d'infantesa, en Damià Coll, ha estat i continua sent un cuiner espectacular. Em qued amb l'arros amb conill i llagosta.

Per tant, explicats aquests antecedents, i amb l'ajut d'especialistes, estic preparat per desvetllar-vos, a través d'escrits puntuals que trobareu en aquestes pàgines, el mapa gastronòmic secret de Menorca.

*GALUB. Peix de la família dels mugílids, espècie *Mugil labeo*, més conegut amb el nom de llissa.*

PASTISSERIA SENSE GLUTEN

Lluís Febrer

MENORCA

C/ Degà Febrer, 65
07750 Ferreries, Spain
www.pastisseriaartesana.com

Productes sense gluten
de forn i pastisseria

Contacta amb noltros: 971373345

- 1 Pastisseria artesana Lluís Febrer
- 2 pastisseriaartesana
- 3 650985800

VEHICLES

Vendo coche Citroën Saxo 3 puertas color blanco. 800 €. Preguntar por Maria. **636 28 65 52**

Es ven furgoneta diesel Peugeot Partner 162.000 Km. 1.800 euros.
Tel.: 675 821 035

Vendo moto Yamaha Axis 550 cc. negra. 30.000 km. Buen estado.
Tel.: 673741592

Vendo o alquilo coche/moto.
Tel.: 661 852 982

NÀUTICA

Es ven embarcació. Llaüt menorquí de 40 pams amb cabina i motor Volvo de 60 cv, maquinilla d'àncora elèctrica i altres complements. Amb amarre de 8x3 al Lago de cala'n Bosch.
Més informació: 661 428 415

Vendo: Barca Super Pescador 6,40 mtrs. Motor 45 CV Perkins vela Marconi. Cabina, ducha, fogón y fregadero. Precio 6.000€
Tel. 649250750

Busco amarre en Calan Bosch, para barco de 7,70, todo el año, o sólo verano. Económico.
Tel: 616 678 097

Vendo lancha Rio 540 impecable, lista para navegar. Motor Mercury de 90 cv, otro igual para despiece. Motor auxiliar Mariner de 5 cv. Remolque homologado con cable eléctrico y otro manual. Toldo Bimini y otro de barada. escalera de bañi. Depósito de agua dulce y ducha en popa, Documentación en regla. 6000 euros.
Tel.: 616 678 097

Vendo amarre en el Lago de Cala en Bosch de 6x2 metros. Interesados contactar con el **616 509 174**. Abstenerse curiosos.

ALTRES

Busco piso en buen estado para alquilar por larga temporada por muchos años en Ciutadella. Con 2 dormitorios, exterior y terraza. Dispongo de buenos informes. Maria Jesus. **600 38 49 52**

Cerc planta baixa per llogar tot l'any. 2 habitacions. Sense mobles.
606 577 355

Cerc lloc o finca agrària de lloguer per tenir-hi bestiar.
Telèfon: 659 12 76 74

COMPRO ANTIGUO: artículos religiosos, militares, publicidad, juguetes, discos de vinilo, relojes, bisutería, plumas, coleccionismo, etc.
Manel: 653.53.23.75

Por vaciado de casa, vendo todo tipo de enseres (Nevera, sofas, sillas, mesas, cocina, ropa de casa...)
Pueden pasar a verlos en C/ Obispo Severo, 40, 1º de 11 a 16 y de 16 a 21 horas. Silvia. **Telf: 649 73 10 22**

Cerc casa o pis per llogar tot l'any a Ciutadella. 2 habitacions (millor 3). Si pot ser sense mobles o amb pocs.
Rosa. **Tel.: 660 95 27 98**

FEINA

Maria Elsa Bassa Orfila Menorquina residente en Ciutadella todo el año, cualificada y con referencias, se ofrece para trabajos como cuidadora. Mas de 10 años de experiencia en

Geriatría.

Tel. de contacto +34 618559431
mariaelsabassaorfila@gmail.com

Se ofrece persona para limpieza de casas, hoteles, apartamentos. Experiencia demostrable. También cuidado de personas mayores o acompañamiento para paseos en la calle.
Interesados: 624 175 154

GUIA DE SALUT

Dr. Sebastià Aguiló. Especialista en medicina familiar i comunitaria
Tel: 971 38 44 49.
Visites els capvespres

Vols anunciar-te?

El Iris t'ofereix la possibilitat d'anunciar-te de particular a particular. Queden exclosos els anuncis de relax i contactes personals. Només has d'omplir la butlleta que trobaràs en aquesta secció i adreçar-la a:
Setmanaris i Revistes, S.L.
C/ Mallorca, 25, baixos
07760 Ciutadella de Menorca

Per anunci classificat

Lena al descobert

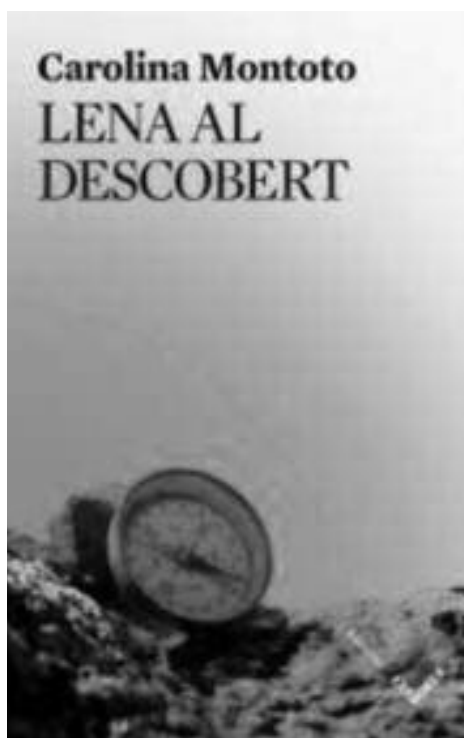
Un viatge al passat esdevé un viatge d'alliberament. Vet aquí, de la manera més breu possible, l'argument de la novel·la que avui us vull recomanar. Potser amb això seria suficient, però no està de més recórrer, ni que sigui abreujant, a la contracoberta. **Lena al descobert**, de Carolina Montoto.

La Lena fa repàs de la seva vida el dia que compleix cinquanta anys. No sap cap on va ni té cap projecte de futur. Sembla que cada cop s'està tornant més invisible als ulls de la societat.

"No comptava amb el temps, despietat i traïdor. Amb el fet de trobar-me sense cap possibilitat de reaccionar. Faig tard: amb cinquanta anys em noto infinitament vella per lluitar contra l'atzar o el que sigui que m'ha fet sempre la guitza." Una trobada fortuïta amb el vell propietari del pis on viu, i que just pot pagar, provocarà la rebel·lia de la Lena i la seva vida donarà un tomb.

Al principi d'aquesta modesta ressenya he utilitzat la paraula viatge i efectivament aquest viatge suposa la recuperació de la pròpia història i, alhora, refer també la necessària dignitat personal perquè *"qui se sent indigne, no lluita"* i la Lena es converteix, passa a passa, en una lluitadora.

"... molta gent ha callat o ha mirat cap a una altra banda cada cop que es produïa una injustícia, però jo ja no vull donar l'esquena a la història."

He gaudit molt, crec que és evident, d'aquesta lectura i per molts motius: un llenguatge viu, una estructura trencadora, una clara crítica social i una reivindicació implícita de la memòria democràtica. Un conjunt d'elements que configuren una novel·la engrescadora.

Deixau-me tornar a la protagonista. La Lena, de família benestant que s'ha arruïnat, sense parella, amb un treball precari i amb moltes mancances fruit d'una infantesa marcada per l'abandó i la pèrdua, és un personatge inoblidable que esguarda la seva vida amb una lucidesa esmolada i

amb una impressionant ironia. La novel·la, com bé ens explica el títol, és el descobriment de la Lena.

Arribats a aquest punt, ja és hora de parlar-vos de l'escenari. Ben conscientment he deixat per al final la gran sorpresa amb què vaig topar en llegir la novel·la. No en sabia res quan vaig comprar-la, llavors podeu entendre la meva estupefacció en adonar-me que està ambientada a Menorca amb tot de detalls absolutament tan reals com sovint poc coneguts. L'apunt biogràfic que trobem a la solapa no ens dona cap pista, però el cognom de l'autora, una frase del text, i la bona memòria d'un escriptor menorquí em donaren una probable idea d'on provenia el coneixement i l'evident estima per la nostra illa d'aquesta escriptora barcelonina.

"L'illa comença a dibuixar-se al cap de vint-i-cinc minuts de vol. Veig a la llunyania el seu paisatge verd -som al maig- dividit per milers de parets baixes de pedra. Cinc poblets blancs s'alineen seguint una ratlla..."

En tot cas, si bé això és un plus que als menorquins segur ens pot il·lusionar molt, no és en absolut definitori. **Lena al descobert** és sense cap mena de dubte una molt bona novel·la més enllà del lloc on succeeix. Llegir-la és viure una història fascinant i, alhora, capbussar-nos en una època ben concreta. Sincerament no som capaç de pensar en una recomanació millor.

Cómo vivir una enfermedad incurable

Per Carolina Torres Fernández

Llibre imprescindible per a crear una vida resilient

Un llibre ple de coratge, sensibilitat, esperança i mètode vital per viure intensament i en equilibri amb un mateix i amb l'entorn. Un contingut plener i amb visió de futur per a superar i transformar qualsevol mala experiència que pot succeir a les persones pel fet d'estar vives.

//////// Ses pàgines d'en Bep d'El Iris

SABIES QUE...?

Truman Capote va acompanyar als Rolling Stone en una gira

El vertader nom de Truman Capote era Truman Sterckfus Persons, però als 11 anys, en que ja començava a escriure les seves primeres obres, se'l canvia per Truman García Capote, agafant-li el llinatge al seu padrastre. Va ser un adolescent solitari i poc sociable, que tenia un malson recurrent: estava a punt de sortir a escena en una obra de teatre i s'oblidava completament del text i açò li causava pànic. Als anys 70 va anar a França a fer un reportatge sobre l'estada dels Rolling Stones allà i en lloc de fer el reportatge es va fer amic del grup i els va acompanyar durant una gira. Capote era tan supersticiós que tenia pànic al nombre 13 i mai començava o acabava una lectura en divendres. En una ocasió Capote va anar a la casa on havien assassinat una família sencera a Kansas per documentar-se i fent de reporter i detectiu a la vegada va estudiar cada detall d'aquell succés. El resultat va ser la novel·la "A sangre fría", considerada revolucionària en el gènere literari del nou periodisme. Va morir a Los Angeles als 59 anys.

A l'edició del Setmanari El Iris del 2 de novembre de 1946 a la portada hi havia els següents temes: L'editorial versava sobre el turisme, a la vegada que es coneixien els resultats de l'enquesta que al llarg de 3 mesos s'havia fet des del Setmanari El Iris a diferents empresaris i persones de l'àmbit social i cultural. El primer punt

que versava sobre que faria per a fomentar el turisme a l'illa, els enquestats apostaven per planta hotelera d'interior de qualitat, així com que a les poblacions hi hagués pensions de primer ordre i amb totes les comoditats (hem de tenir en compte que no es coneixia encara el turisme de sol i platja, i el turista s'allotjava als pobles). També es parlava a la portada de la loteria de Nadal, dels premis i del que es gastava de mitjana, entre 200 i 500 pessetes per aconseguir la grossa, que eren 7.500 duros (la gent parlava en duros) o 37.500 pessetes. Sense deixar de banda la proximitat del Nadal, hi quedava poc més d'un mes, també es xerrava dels calamars, de les seves característiques, la seva pesca i els estris que s'hi empraven.

Les germanes bessones Rafela i Magdalena Casanovas Mas, celebraven els seus 89 anys i eren en aquell moment les bessones amb vida de més edat de les Balears.

Es commemorava en 10 aniversari dels fusilaments de Cala Figuera i Es Castell.

El gremi local de la construcció i el vidre celebrava la festivitat del seu patró, sant Sever.

El vapor "Ciudadela" quan sortia del port va enganxar la seva hèlice a una cadena que impedia la seva marxa. El jove bussejador Fernando Marquès, amb 45 minuts i diferents immersions a pulmó lliure la va desenredar.

Al derbi local el Ciudadela s'imposava per 0-4 al Mediterráneo.

PARENÒSTIC

SOL

Dia 1 el sol va sortir a les 07,13 i es va pondre a les 17,41 h.

Dia 30 el sol sortirà a les 07,45 i es pondrà a les 17,19 h.

El temps del mes de novembre

La lluna Creixent a Aquari donarà entrada a un temporal ennuvolat, aspre i desiguals, molt propi d'aquesta època de l'any. Escarxes i gebrades gairebé a diari. Cels tapats de nivolats, trists de dia, i s'aclariran per les nits, pel que el fred serà encara més sensible.

La lluna Plena a Taure el dia 19 ens podrà dur ventades fortes i fredes de Mestral i Tramuntana. Nivolats espessos que descarregaran bones aigüades, que donaran entrada a vents de Sud.

El dia 27 la lluna Minvant a Verge farà que segueixi el temps ombrívol, trist i amb vents que bufaran de nou amb intensitat i fredor extrema. Temps propi de l'estació i neu a diferents regions.

Impressió Digital: revistes • suplementos • cartells • díptics • tríptics • folletons • targes • calendaris • flyers • cartes restaurants • cartelleria • plotters • albarans • factures...

Cartonatge: sabates • avarques • ensaïmades • coques • rebosteria • pizzes • bijuteria • regal...

Disseny gràfic

SR Setmanaris i Revistes SL

C/ Mallorca, 25 baixos • CIUTADELLA • 971 38 29 20

ELS SANTS DE CADA DIA

Dijous 11. Martí de Tours.

Divendres 12. Isaac, Mateu, Aureli.

Dissabte 13. Leandre, Dídac.

Diumenge 14. Serapi, Clementí.

Dilluns 15. Albert, Eugeni, Leopold.

Dimarts 16. Margalida, Gertrudis.

Dimecres 17. Isabel d'Hongria.

Dijous 18. Dedic. Basílica Pere i Pau.

FEINES DEL MES ALS HORTS, AL CAMP I ALS JARDINS

És també temps de podar els arbres de fruita com les pereres i els ceps. Heu d'eliminar-ne els brots i les escorxes inútils a més de llevar el verdet que s'hi hagi pogut acumular al tronc.

Pel que fa a la sembra d'arbres podeu sembrar melicotoners, ametllers i alzines.

Al jardí es poden plantar rosers i clavellines de llavor, i en general totes les plantes que vénen d'arrel.

////////// Memòria amb futur

A aquesta fotografia del nostre arxiu fotogràfic i publicada al llibre "Memòria amb futur" de Setmanaris i Revistes SL, podem veure al recordat Agustí Sintés Tudurí, delegat de La Caixa de Pensions, quan el 8 de desembre de 1969 es va celebrar al Cercle Artístic de Ciutadella el primer homenatge a la vellesa, dins del programa d'actes de la festa de la societat, on es premiava amb una cartilla amb una quantitat econòmica als socis de més edat. En aquells anys, el Cercle Artístic, estava presidit pel navilier Llorenç Arguimbau.

////////// Un món meravellós

Per Tomàs Orell

SI T'HAS PROTEGIT DE LA COVID-19, FES-HO TAMBÉ DE LA GRIP VACUNA'T

Si ja has fet 70 anys i tens la pauta completa de qualsevol vacuna contra la COVID-19, o ja n'has fet 65 i tens la pauta completa de Janssen, et telefonaran abans del 21 de novembre per dir-te quan i on pots vacunar-te contra la grip i aplicar-te la dosi de record de la COVID-19. Tot el mateix dia, sense que hakis de demanar cita.

GRIP2021

**SI ET VACUNES
GUANYES**

La resta de persones que pertanyin a altres grups de risc i vulguin vacunar-se només contra la grip podran fer-ho a partir del 22 de novembre.

Més informació a tn.caib.es/grip2021

GOVERN
ILLES
BALEARSES